

SYLVV
 LA DICTORVM
 ECCLESIASTICORVM,
 è S. Patribus promiſſa
 ſeuè collecto-
 rum,

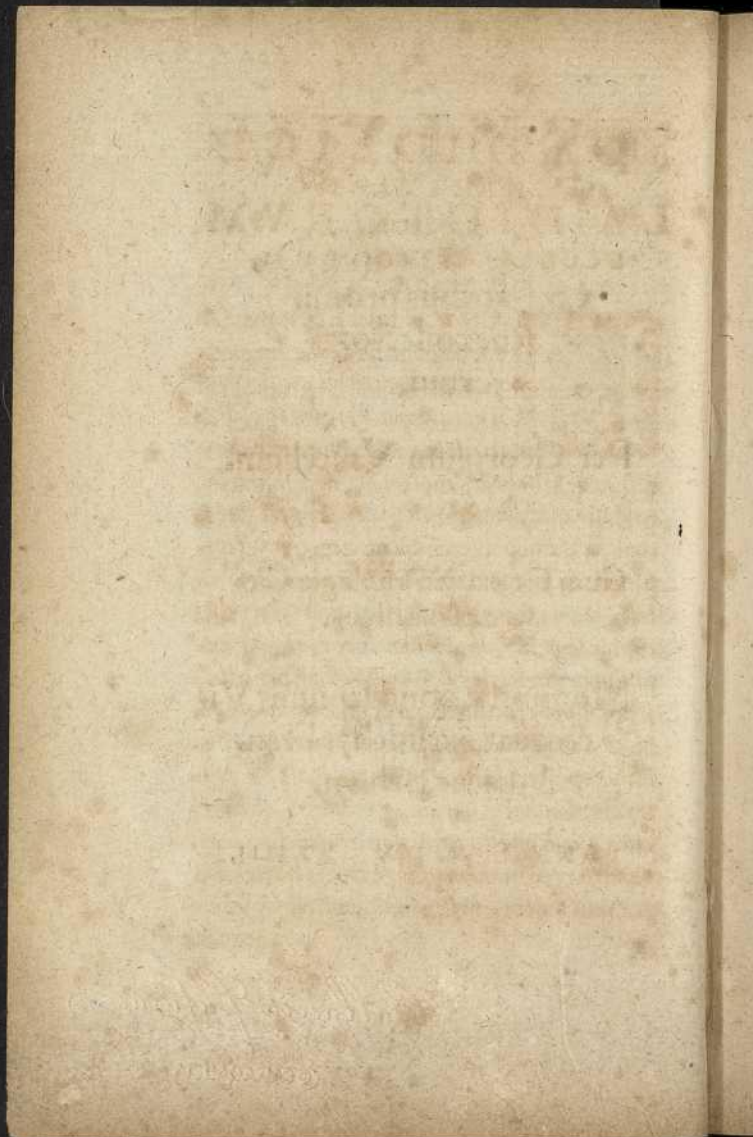
Per Georgium Vuicelium.

Cum Gratia & Priuilegio Cæ-
 ſareæ Maiestatis.

Moguntia, apud Dium Vi-
 ctorem, excudebat Fran-
 ciſcus Behem.

ANNO M. D. XLIIII.

Callacop. F. 1000
Ed. 1000

CATHOLICE

CHRISTIANO

Lectori

S. P.

ANC præclarè dictorum sar-
 raginem qualemq; prouul-
 gandam in illorum gratiam exi-
 stimauit, qui Patrum Ecclesia-
 sticorum codices neque habent
 ipsi, neq; si habeant, copiam sibi dari sustinent,
 perlustrandi omnia: Et si pudendum est flagi-
 tium, à Catholicis quibusdam neotericis scri-
 ptorculos præ palæotericis lectitari doctori-
 bus. Nam recens natas uilesq; chartas etiã isti
 cupidè legendo tantum non deuorant, qui am-
 plissimorum Ecclesiæ Magistrorum probatiss-
 simos libros facillimè queant & comparare si-
 bi, & diurna nocturnaq; manu reuolucere. Cu-
 ius præposteri facti in promptu causa est, Ve-
 terum monumeta spirant ac redolent, quæ ini-
 mica atque infesta carni nostræ mundoq; sunt.
 Contra recentiorum syngrammata humanis af-
 fectibus pulchrè obseruiunt, amica huic seculo
 A ij nequã

P R A E F A T I O.

nequam. Loquimini nobis placentia, dicunt isti apud Esaiam. At concionante Paulo Casare de iusticia, temperantia, & iudicio futuro, tremor occupat ossa Felicis Dynastæ. Legimus apud Suetonium Tranq. ab A. Seneca Neronem persuasum fuisse, ne se libris antiquiorum Rhetorum dederet, quo diutius in admiratione sui fatuus detineretur. Haud secus isti nostrates Gnostici & Hypsistarij credulos Germaniæ populos, à lectione cognitioneue priscorū Ecclesiæ Catholicæ Theologorum auersos, suis libellis affixos tenent, ut ipsi opinione crescant longè ultra Depontanos Maiores, ac gloriam priorib. posteriores præripiāt. Clamant: Veteres scripturas sacras nō intellexisse. Quòd assumptum D. Hieron. probabiliter refellens, in hanc sententiā scribit; Si obscuræ sunt Sacre literæ, istos quoq; in eis falli posse credendū est. Sin manifestæ, Veteres in eis falli potuisse non creditur. Nec consistit, quòd causantur N. scripsit impiè, N. fecit malè, quandoquidē (ut idem Hieronymus respondet) Paucorum culpa non præiudicat religioni: & Apostolorum fidem non destruxit Iudæ proditio. Fructum scilicet gloriosè uenditati uerbi iam pridem uidimus:

Pro

Pro molli uiola, pro purpureo narcisso,
Carduus & spinis surgit Palyurus acutis.

Tenendum est quod D. Augustinus in Epistola quadam scribit: Si Angelus de caelo tibi diceret, Dimitte Christianismum orbis terræ, & tene partem N. anathema esse deberet, quia à toto præcidere te, & in partem contrudere conaretur. Hæc August. Utinam uerò post tot seuerissimas monitiones ad mētem reuersi Nouatores, nobiscum eodem in ouili Dominico, idem & sentiant & loquātur. Quod fecerint, si quando nobiscum in cōmunione sanctorum Patrum conuersantes, cum Patribus idem & sentiant & loquantur. Quin isthuc etiam summa æquitas exigit, nimirum ut filij patres suos sequantur potius, quàm ut patres relictæ pristina grauitate, ad filiorum nugacissimam leuitatem descendant, nisi fortè se isti patres iudicant & magistros orbis terrarum: Illos uerò nostros imo subsellio deputatos, ceu discipulos seruulosq; cadendos loris arbitrentur. Equidem Euangelium Christi secundum Euangelistas Christi, in Patrum literis nusquam ab Orthodoxis desyderatur, id quod si Planodoxi non uident, cæciscunt oportet. Prestare non

PRÆFATIO.

possumus, quo minus cæcis sol ipse etiã sit ob-
 scurus. Desyderat Euangelium in Basilio Eu-
 nomius, in Tertulliano Praxeas, in Ambrosio
 Auxentius, in Augustino Vincētius, in Cypria-
 no Nouatianus, in Hieronymo Lucifer, in Hi-
 lario Constans. Num idcirco præter Euange-
 lium Ecclesiastici illi in Ecclesia docuerunt,
 quia tale calumniantur hæretici? Si hæreticus
 ad eas symplegadas adactus fuerit, ut fateatur
 Euangelium Patribus non defuisse, ipse sibi pro-
 tinus abrogauit fidem, atq; totam illam suæ do-
 ctrinæ existimationem. Extiterunt sanè homi-
 nes Patres: at homines & Nouatores sunt, qui
 insuper sui amore temulenti, subuerso curru
 Veteres in paludem protruserunt ueri Hama-
 xocyclistæ. Et horum quidam sic se gesserunt hæte-
 nus, ut utrum homines ne, an bestie sint, ambi-
 gere possis. In multis rectè docent Patres, in
 multis procul à scopo. Scilicet. Equis te con-
 stituit iudicem Ecclesiasticæ Theologiæ, quum
 sis exors Ecclesiæ? Nec ad te quicquam perti-
 neat de famulatio Christi, cuius dissecuisti cor-
 pus? Miserabilem uerò uniuersitatem Christia-
 nismi, si ei necesse sit, à tuo præiudicio pèdere.
 Eo certè pacto nunquam quisquã deprehende-

tur heresiotes, si ipso arbitro aliud sanctis Patribus secundū Scripturas, aliud cōtra Scripturas est dictū. Cōsulo, maneat sua Veteribus auctoritas salua. Legantur illi Scripturae interpretes. Audiantur illi Euangelij prædicatores. Colantur illi morum magistri. Nec ideo putemus nos excellere, quòd primarias linguas scilicet didicerimus, & Scripturam familiariorē nobis fecerimus, atq; illorum nonnulli in uno alteroq; loco dissentire nonnunquam, ne phas haudquaquam fuerit, si res ipsa dissensionem aliquam necessario requirat: at semel ab uniuerso Patrum choro sentire diuersum, nec hos uelle consulere, nec dignari ullo lectionis honore, imò irridere hosce Heliseos, traducere ut Psychicos, reijcere ut ranas Aegyptias, perpetuis deniq; adiudicare tenebris, immane scelus non esse non possit. Tale qui faciunt, uel tentatæ hereseos uel tentandæ significationem manifestis, præbent, uolentes abactis à custodia canibus, luporum modo Dominicum gregem mactare ac perdere. Neotericos denuò, si patiuntur admonuerim, ut à quibus exierūt temerè, maturò redeant. Satiùs est famæ iacturā, quàm animæ facere. Sed reclamatur, Ecclesia

P R A E F A T I O.

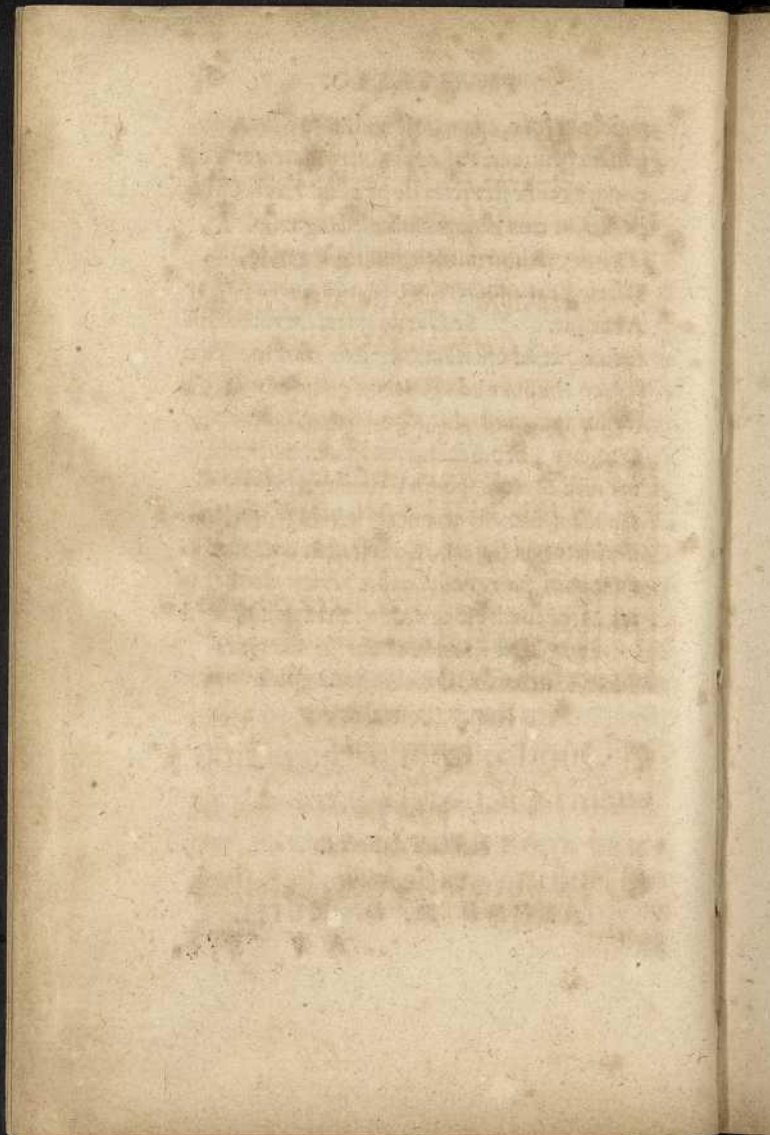
Romana contraxit plus aequo purulentiae, & abominandis uulneribus scatet. Istud sanè nos quærimur. Atqui tanto citius redeundum erat uobis, ut uestra etiã adiuncta opera occiperet habere melius. Insigniter scriptum est à D. Cypriano: Propter zizania in Ecclesia, non est recedendum ab Ecclesia. Nos operam demus, & quantum possumus, laboremus, ut uas aureum uel argenteum simus. Cæterum uasa fictilia confringere Domino soli concessum est, cui & uirga ferrea data est, &c. Conatum quo isti satagunt suas congregationes uel instituerè, uel propagare, uel tueri, conuertant in uineam excolendam, in qua palmites ante diuisionem erant. Fatemur, decolor hæc ætas Ecclesie aliquo modo est, sed tamen sancta radix, ingenua matrix usq; perseverat. Eadem & hodie, quæ heri cultrix beatæ spei, ut Saluianus ait. Consenuit hæc, & ipsum seniũ morbus est, aut certè, ut Eucherius inquit, morbis refertũ. Ecclesia hæc nostra tumidis hodie tunditur fluctibus, adeò concussa, ut iam iam casura putetur, sed restat adhuc CHRISTI IESU unici Atlantis humeris suffulta. Et dubitare apud nos nepharium est, uictricem eam omnium
malorum

malorum fore, etiam post multas pressuras dominam gentium. Pastores nostri (fatemur hoc quoque) securè stertētes sic praesunt rebus Christianis, ut cum dolore multo plangam.

Alitur uitium, uiuitq; tegendo,
Dū medicas adhibere manus ad uulnera pastor
Abnegat. Sed facile ijdem speramus futurum, ut ad officium euigilent, hoc nimirum ferreo tempore adacti uerius quàm edocti. Ceterum quicquid alij, ego μηδ' ὀπίσθ' αὐτῶν ἔσομαι, antè Theodidactus. Neq; enim uereor, ut me mea Mater, sponsa Dominica, seducat extra uiam. Arrabonem certitudinis accepi. Vno uerbo totum finiam, Ecclesiastici doctores currunt mihi patres conscripti, erunt mei Penates, Mihi cordi est εὐταξία, Mea uoluptas est εὐπραξία. Sanctos Christi martyres ueneror, Omologitas amplector. Bene uale, & partem operisculi huius secundam expecta.
Ex Fagutali;

ANNNO M. D. XLIII.

A V SYL.

6
20 FARRA

GO PRAECLARE

DICTORVM, EX ECCLE-

siaſtica Prædicationis

ne collectos

rum,

LACTANTIVS FIRM.

Rimus ſapientiae
gradus eſt, falſa
intelligere. Secū-
dus, uera cogno-
ſcere,

TERTVLLIANVS,

¶ Quodcunq; aduerſus uerita-
tatem ſapit, hoc erit hæreſis.

AUGVSTINVS,

¶ Spiritus gratiæ facit, ut habea-
mus

DICTORVM ECCLE.

mus fidem, fides orando impetrat, quod lex imperat.

BERNARDVS,

¶ Fides suadenda est, non imperanda.

THEOPHYLACTVS,

¶ Principium & fundamētum est fides, sine qua nihil apprehenditur.

IOAN. CRYSTOSTOMVS,

¶ Si fides absq; operibus mortua est, multo magis absque fide nihil proderunt opera: Quippe capite perduto, quæ est reliqui corporis utilitas?

TERTVLLIANVS,

¶ Nos definimus Deū primo natura cognoscendum, deinde doctrina recognoscendum. Natura,

tura, ex operibus: doctrina ex
prædicationib. Idē alibi: De
fensio nostræ doctrinæ cōsistit,
secundum Scripturam, secundū
naturam, secūdum disciplinam.

CHRYSOSTOMVS,
Maioris uirtutis erat, ad persua
sionem religionis totum orbem
adducere, quā cœlum facere.

TERTVLLIANVS,
¶ Deus nō est effectōr, sed per
missor mali.

CHRYSOSTOMVS,
¶ Perniciosa dogmata ex ani
ma nostra procul eliminabimus,
Genesin scilicet & fatum. Gene
sis liberum arbitriū tollit, & nos
uiolenter necessitati subiicit. Et
Augustinus libro v. de Civitate
Dei

DICTORVM ECCLE^ſ

Dei, prouidentiam Dei laudat,
fatum uituperat. Idem libro
Quæſt. Noui & Vet. Taſt. cap.
cxv. contra fatarios ſcribit: Inter
alia ſic ait: Ceſſat ergo fatalis ne-
ceſſitas, ubi poteſtas eſt uolun-
tatis.

TERTVLLIANVS IN

Exhort. Caſt.

¶ Non eſt bonę & ſolidę fidei,
ſic omnia ad uoluntatem Dei reſ-
ferre, et ita adulari unumquemq;
dicendo, Nihil fieri ſine iuſſione
eius, &c. Cæterum excuſabitur
omne delictũ, ſi continuerimus,
Nihil fieri à nobis ſine Dei uolun-
tate.

ORIGENES,

¶ Eſt & illud definitũ in Eccleſ-
iaſtica

siastica prædicatione, Animam
omnem rationabilem liberi ar-
bitrij & uoluntatis esse. Idem:
Non necessitate cogimur uel re-
cte agere, uel prauè.

LACTANTIVS,

¶ Non necessitatis est peccare,
sed propositi & uoluntatis.

CHRYSOST.

¶ Voluntas hominis nullo mo-
do sufficit, nisi auxilio superiore
roboretur. Idem: Volentibus
gratia non denegatur. Neq; gra-
tia sine uoluntate, neq; uoluntas
sine gratia: nam & terra non ger-
minat, nisi pluuiam susceperit,
nec pluuia fructificat sine terra.

AUGVST.

¶ Præcepta diuina homini non
prodesse,

prodesſent, niſi haberet liberum
arbitrium, quo ea faciens ad pro
miſſa præmia perueniret. Idē:
Si nō eſt gratia, quomodo De
us ſaluat mundum? Et ſi non eſt
liberum arbitrium, quomodo
iudicat mundum? Idem: Va
let liberum arbitrium ad ope
ra bona, ſi diuinitus adiuuetur.
Quod fit humiliter petendo, &
faciēdo. Idem: Deus iubet per
legem, dat per gratiam.

LACTANT.

¶ Fortuna per ſe nihil eſt, ſed
accidentium rerum ſubitus atq;
inopinatus euentus. Poſt hunc
Auguſtinus quoque ſcripſit in
eos, qui fortunæ uocem ita uſur
pabant, quaſi inde hominib; uel
bona

STASTIC. SYLVVLA.

bona uel mala eueniant, &c. De
Christianis Satyra non sensit,
quum inquit: Te facimus for-
tunam Deam, coeloq; locamus.
Nec ad nos pertinet, quicquid
de Nemese, bonorum dispensa-
trice somniarunt, cui tanquam
deæ rex Adraustus delubrum con-
struxit.

IGNATIUS

¶ Scribit Polycarpo, ut firmus
sit, quasi incus, qui percutitur.
Idem: Non dicere, sed esse facit
beatum. Idem: Principium ui-
tæ fides est, finis uero eius est di-
lectio. Ambæ simul iunctæ in u-
nitate factæ, hominem Dei con-
stituunt.

B Polyc

DICTORVM ECCLE.

POLYCARPVS AD

Philippenses,

¶ Si Christo placemus in hoc seculo, percipiemus ea, quæ futura sunt, secundum quod promissum sit, &c. Et si digne in eo conuersati fuerimus, & si crediderimus, conregnabimus cum eo.

IOAN. CRYSTOST.

¶ Opus est bonis operibus, opus est, & ualde opus. Idem: Si decem millia prodigia possis demonstrare, nihil ita lætificat Deum, sicut bona conuersatio.

BASILIVS.

¶ Per bona opera reddimur Deo familiares & propinqui.

THEOPHYL.

¶ In fide tantum spes omnis habenda

benda non est, nisi & bonis operibus connitamur.

AUGVST. DE GRATIA,
& libero arbitrio,

Per gratiam merita comparamus, quibus ad uitam perueniamus æternam. Idem: Vitæ piæ & bonæ conuersationi merces æterna debetur. Idem: Per gratiam sunt merita nostra bona.

Idem: Faciamus bona, ut in futuro seculo recipiamus pro bonis bona: Idem Augustinus super isto Pauli loco: Arbitramur hominem iustificari sine operibus legis, sic scribit: Quod intelligentes homines putarunt eum dicere, Sufficere homini fidē, etiamsi male uiuat, & bona opera non

B ij. faciat.

DICTORVM ECCLES

faciat. Hoc absit ut sentiret uas
electionis, &c.

BERNARDVS,

¶ Fides ex auditu est, Confir-
matio ex uisu. Idem: Sicut mel
in cæra, sic spiritus in litera. Idē:
Magistra unctio est.

AVGVST.

¶ Sicut seta introducit filum, sic
timor charitatem. Idem: Cha-
ritas in malo non est. Est enim
fons proprius bonorum.

AMBROSIVS,

¶ Nemo in peccatis positus ar-
rogare sibi debet usurpationem
sacramentorum.

HIERONYMVVS,

¶ Secunda post naufragium ta-
bula est, culpam simpliciter con-
fiteri, &c.

Ambros

¶ Pecuniam habes, redime peccatum tuū. Peccatis tuis uenūdas tus es, redime te operib. tuis &c.

IOAN. CHRYSOST.

¶ Maiora crimina maioribus abluuntur fletibus. Idem: Negationem Petri sequuta est satisfactio lachrymarum.

HIERONYMVS,

¶ Multi corrigūtur, ut Petrus: multi tolerantur, ut Iudas.

AVGVST. IN IOAN.

¶ Hoc est manducare panem uiuum, quod credere in Christū.

Idem: Tribus gradibus peruenitur ad peccatum, suggestionē, delectatione, consensu.

B iij Bero

DICTIONVM ECCLE=

BERNARDVS,

¶ Qui Christum consulentem
non audiunt, ij condemnantem
audient olim. Idem Bernard.
Opus nobis est iustitia, ut bonū
operemur: opus est prudentia,
ne cum fatuis uirginibus repro-
bemur. Anima sancta coelum
est, habens solem intellectum, lu-
nam fidem, Astra uirtutes. Idem
Bernardus. Anima stipata uir-
tutibus, gerens in se sponsi simi-
litudinem, nubilis Christo est.
Idem: Opto uos semper fideles
& humiles inueniri, quod utrū-
que summopere necessarium ad
salutē. Charitas currit ad hoc,
quod fides credit, & spes sperat.
Bernardus.

Chryso

CHRYSTOST.

¶ Si oraueris & ieiunaueris, & eleemosynam iuste feceris, completi precium, redemisti peccata tua, remissa sunt crimina, reparata est uita tua. Idem: Cogita quantis uotis dignum sit, posse post baptismi uiam inuenire, peccata lauantes. Loquitur de Eleemosyna.

THEOPHYL.

¶ Ex charitate prodit obseruatio mandatorum Dei. Idem: Si quis sermonem meum seruaabit, hoc est, credendo, simul & uitam habet puram, &c. Idem: In tentationibus armorum loco sunt ieiunia. Idem: Si non essent aduersarii, nec coronæ essent.

B iij Idem

Idem: omnia opera nostra bona tribuamus Deo.

THEOPYL.

¶ Sanctorum doctrina non omnino dulcis & adulans, neque omnino austerā & uerberans, sed utrinque particeps, &c.

Idem: Habes horrea, pauperū uentres, quæ multa capere possunt. Prope nos est & fides, & post fidē diuina uita. Theophyl.

Idem: Credere, & post fidem ambulare, sicut dignum est uocatione, intra nos est. Mox: Si creditis in me, & uultis iuxta mē data mea uiuere. Idem Theophyl. Dux fit diligens fides ad omnem bonam operationem, & bona operatio cōseruat fidē.

Berz

BERNARDVS,

¶ Duo sunt præcipuè, quæ bonam conscientiam reddunt; Pœnitere de malis, et abstinere à malis. Idem: Bono opere peractō, securius & facilius in cōtemplatione dormitur.

CHRYSOSTOMVS,

¶ Fiduciam uirtus addit & timor Dei. Idem: In uirtute uiuentem nihil lædere poterit. Idem: Omnis tristitiæ superabundantia in bonam conscientiam missa, extinguitur, sicut scintilla in lacū profundum. Idem Chrysostom., Nihil suauius bona conscientia,

BERNARDVS,

¶ Actio bona conscientiam &
B v quies

DICTIONVM ECCLES.

quietam facit & tutam.

CHRYSOSTOMVS,

¶ Pro singulis etiā minimis beneficijs Deo gratias age . Hoc maximum est sacrificium, hoc fiducia nobis erit occasio. Idem: Omne meritum breue est comparatione donorum . Numera beneficia , si potes , & tunc considera quid merearis.

BERNARDVS,

¶ Humilitate regnum coelorum emitur. Idem: Humiles replebunt Paradisum. Idem: leuius redimuntur æterna supplicia.

CHRYSOST.

¶ Diues postquam hinc migravit, multum fleuit, sed nihil profecit. Propterea suadeo , omnia facias

faciamus, ne à futura gloria decidamus. Idem: Venite benedicti patris mei poss. regnū, &c. Quare? & qua de causa? Esurivi enim, et dedistis, &c. sup. Genes.

BERNARDVS,

Exercitum diaboli uincimus per sancta opera. Idem: Sine humilitate saluari non poteris.

Idem: Fidei uita charitas est. Idem: Vita Monastica uitā Apostolorum repræsentat. Christus Iesus leua iustificat, dextra beatificat. In leua eius merita, in dextra eius præmia continentur. In leua medicinæ, in dextra delitiæ.

GREGORIUS,

Non in fletibus, non in actibus nostris, sed in Aduocati nostri

DICTIONVM ECCLES.

stri allegatione confidamus.

THEOPHYLACTVS,

¶ Qui seruit Deo, etiamsi mandata eius facit, non debet extolli. Nihil enim magnum fecit, sed uæ ei, nisi fecerit. Idem: Opus est, ut ad operandum opera uirtutis, diuinarum manuum cooperationem suscipiamus.

EX AVGVST. NIC. LYR.

¶ Quia ipsa merita hominis Dei munera sunt, quibus cum uita æterna redditur, quid nisi gratia pro gratia redditur, quum ipsa merita ex gratia sint.

IGNATIVS AD HERONEM,

¶ Pauperibus secundum quod habueris benefacere ne negligas. Eleemosyna em̃ & fide purgantur peccata. Poly

POLYCARPVS,

¶ Cum potestis benefacere, nolite differre, quia eleemosyna de morte liberat.

THEOPHYL.

¶ Philosophia nostra uerbo & opere constat. Idem: Qui uixerunt ante legem, non ex obseruationibus legis iustificati sunt, sed quia Euangelicam uitam uixerunt. Idem: Sola fides ad salutem non sufficit. Super Iohan.

Idem: Non ex sola fide, sed ex optimis etiā uitæ actionibus sanctitatem quis adipiscitur. Credentes enim & baptizati accipimus spiritū. Verum si rectis operibus caruerimus, extinguitur omnis illa suscepta spiritus gratia. Sup. Rom. Chrys

DICTORVM FECLÆ

CHRYSTOST.

¶ Inevitabile supplicium est his, qui rectam vitam habere neglexerint. Neque enim sola cuiquam fides sufficit ad salutem: nam & dæmones credunt, sed maximo etiam morum indigemus ornatu.

THEOPHYL.

¶ Haudquaquam satis virum habere sola fides per se videtur, nisi & optimus adsit vivendi modus.

ITEM CHRYSTOST.

¶ Quid quæso fides conferet ex molumenti, si vita sincera non fuerit?

THEOPHYL.

¶ Post fidem susceptam, factis est opus.

Chryso

CRYSOSTOMVS,

¶ Monachi petūt à Deo, ut pura conscientia & multis meritis hanc laboriosam uitā transigāt.

Idem: Ingens premiorum retributio parata est his, qui se in rectè factis exercēt, maior tamē fit, quoties pericula etiā subierint.

SEDVLIVS,

¶ Si quis post iustificationē iniuste agat, is sine dubio iustificationis gratiam spreuit.

LACTANT.

¶ Nulla spes alia consequendæ immortalitatis homini datur, nisi si crediderit in Christum, & illā crucem portādā patiendāq; susceperit. Idem: Oportet spiritū, iustitiæ operibus emereri.

Idem

Idem Lact. Deus cum statuisset hominem liberare, magistrum ueritatis legauit in terram, qui & præceptis salutaribus formaret homines ad innocentiam, & operibus factisq; præsentibus, iustitiæ uiam panderet, qua gradiens homo & doctorem suum sequens, ad uitam æternam perueniret. Idem: Huius legis caput est primum, ipsum Deum nosse, soli obtemperare, solum colere. Idem: Scientia est, Deū cognoscere: uirtus, colere. In illo sapientia, in hoc iustitia continetur. Idem: Innocentiam si quis obtulerit Deo, satis piè religiosequē litauit. Idem: Iustitia nihil aliud est, quàm Dei unici pia & religiosa

religiosa cultura. Idem: Sola
 Catholica Ecclesia est, quæ uer-
 rum cultum retinet. Hic est fons
 ueritatis, hoc est domicilium fidei
 dei, hoc templū Dei, quod si quis
 non intrauerit, uel à quo si quis
 exiuerit, à spe uitæ ac salutis æter-
 næ alienus est. Idem: Homines
 malunt exempla, quàm uerba:
 quia loqui facile est, præstare dif-
 ficile. Idem Lactantius Firm.
 Dei autem præcepta, quia & sim-
 plicia & uera sunt, quantum uas-
 leant in animis hominum, quo-
 tidiana experimēta demōstrant.
 Da mihi uirum, qui sit iracūdu-
 s, maledicus, effrenatus, paucissi-
 mis Dei uerbis tam placidum quæ-
 ouem reddam. Da cupidū, auarū
 C rum,

DICTORVM ECCLE.

rum, tenacem: iam tibi cum libe-
 ralem dabo, & pecuniam suam
 proprijs manibus largientē. Da
 timidum doloris ac mortis, iam
 cruces, & ignes, & pericula, &
 taurum contemnet. Da libidino-
 sum adulterum, ganeonem: iam
 sobrium, castum, cōtinentem uis-
 debis. Da crudelem, & sanguis-
 nis appetētem: iam in ueram cle-
 mentiā furor ille mutabitur. Da
 iniustum, insipientem, peccato-
 rem: continuo & æquus, & pru-
 dens, & innocēs erit. Vno enim
 lauacro malitia omnis abolebitur.
 Haftenus Lactantius.

EVSEBIUS,

¶ Abraham præcepta Dei fide
 & operibus exequutus est, &c.
 Ita &

Ita & Christiani fide atq; operibus id agant. Mox: Eadem fidei & operū formam, &c. Dauidica progenies Domitiano Imp. respōdit: Christus restituet unicuiq; pro factis ac meritis suis.

GREGORIUS,

Cum diabolus mortem in Christo iniuste appetit, nos, quos quasi iuste tenebat, amisit.

THEOPHYL.

Sicut per lignum ruina, sic per lignum correctio.

CHRYSOST.

Hortatur, ut Christiani, si nō sæpius, saltē in matutinis & Vespertinis alacriter orent. Super Hebr. Idem: Monachi ante auroram ē lectulo surgentes hilas

C n res

DICTORVM ECCLE-

res chorumq; constituentes, ex uno ore hymnos cōcinunt, Deū uenerantes, & gratias ei agētes. Idem: Breues & frequentes preces fieri, Christus & Paulus preceperunt.

EUSEBIUS,

¶ In Thessalia agunt orationes ad tempus uespertinum.

AUGUST.

¶ Fides sine charitate potest esse, sed nō prodesse. Idem: Homo in quantum piè bonum operatur, in tantum bonus est.

AMBROSIVS,

¶ Gratia Dei in Baptismo non requirit gemitum, non requirit planctum, uel opus aliquod, sed solam fidē, & omnia gratis condonat.

Apud

¶ Legimus, solam fidē sufficere, sed respectu legis Mosaicæ, non Euāgelicæ. Necessaria enim Mosaica opera cōtendebant Ebionitæ, Cherintiani, Sabbatiani, Quartodecimani, Nazaræi, & Blaſti cuiusdam cohors.

AUGVST.

¶ Boni fideles effuso illo pretio iam redempti, prorsus inferos nesciunt, donec etiam receptis corporibus bona recipiant, quæ merentur.

GILBERTVS SVC-
cessor S. Bernardi,

¶ Opera sequuntur spiritum, sicut calor ignem, umbra corpus, & lux solem.

C iij Ber

DICTORVM ECCLE.

BERNARDVS,

¶ Infantium renatorum nemo caret meritis, sed Christi habet merita, quibus se tamē indignos reddunt, si sua iungere non nequiverint, sed neglexerint, quod quidem periculum iam adultæ ætatis est. Idem: Vita æterna meritis non datur ex iure, &c. sicut Brabion principis currenti nō datur ex iure, &c. sed gratis.

CYRILLVS,

¶ Ianua est ad uitam fides.

TERTVLLIANVS,

¶ Stabat fides semper in creatore & Christo eius, sed conuersatio & disciplina nutabat.

BERNARDVS,

¶ Erat quidē in offerēte (Cain)
fides

fides, sed non in fide dilectio.

I R E N A E V S,

¶ Filij Dei sunt, qui credunt, & faciunt eius uoluntatem.

B E D A

¶ Super epist. Iacobi palam ostendit, quod n̄ quibus scribatur, fide quidem Euangelica imbuti, sed operibus bonis erant uacui.

S E D V L I V S,

¶ Notandum est, quosdam fideles esse in nomine, qui infidelibus cōuersatione peiores sunt.

I O A N. C H R Y S O S T.

¶ Recte uenusto corpori, uirtute destituto, item picturæ cōparatur fides sine factis. Idem: Fastuis uirginib. nō infidelitatis aut

C iij per

peruersę fidei crimē inuritur, sed
olei tantum defectus, quia scilis
cet misericordiam non exercue
rant, neq; eleemosynas fecerant.
Id enim significat oleum.

IGNATIVS,

¶ Sic & te Dei athletam presta,
ut uestem incorruptionis, & ui
tam æternam percipias. Idem:
Diligite inuicem in Domino, si
cut Dei simulachra. Idem: Chri
stus descēdit in infernum solus,
ascendit uerò cum multitudine.

Presbyteri subditi estote Epi
scopis, diaconi presbyteris, po
pulus diaconis, &c. Ignatius.
Alibi addit, Episcopi Christo,
sicut ipse patri. Idem: Virgines
honorate, ut sacratas Christo,
uiduas

uiduas pudicas, ut sacrariū Dei
ueneremini. Item: Virgines nō
execrantes nuptias, sed meliora
diligentes. Mox: Prophetæ,
Petrus & Paulus & reliqui A-
postoli nuptijs fuerūt sociati, 2c.

LACTANTIVS,

¶ Quisquis affectus illos frena-
re non potest, cohibeat eos in-
tra præscriptum legitimi thori,
ut & illud, quod auidè expetit,
assequatur, & tamē in peccatum
non incidat,

AVGVSTINVS,

¶ Malo libidinis bene utitur ad
filios procreandos pudicitia con-
iugalī.

IGNATIVS,

¶ Principes subditi estote Cēsā-

C v ri, mis

ri, milites principibus, &c.

Idem: Docete filios sacras literas, & artes honestas, ne ocio gaudeant. Item alibi: Nemo sit ociosus in uobis, &c. Idem: Debetis Iudæorum & Paganorum errorem abijcere, & neque deorum multitudinem admittere, neq; Christum ad excusationem unius Dei negare. Ieiunij & precibus uaca, sed non ultra mensuram, ne te ipsum deijcias. Vino & carnis non ex toto abstineas: non enim ex toto sunt abominabiles &c. Ignat.

POLYCARPVS,

Sobrii sumus, in orationibus ieiunia tolerantes, &c. Ante conspectum oculorum Domini sumus,

mus, & omnes oportet nos astare ad tribunal Christi, & unumquemque pro se rationem reddere. Polycarpus.

TERTULLIANVS,

Vestite uos serico probitatis, byssino sanctitatis, purpura pudicitiae. Taliter pigmentate Desum habebitis amatorē. Idem: Vbi metus in Deum, ibi grauitas, honestas, & diligentia attornita, cura sollicita, &c. Idem: Virtus duricia extruitur, mollitiae destruitur. Athletæ segregantur ad strictiorem disciplinā, continentur à luxuria, à cibis lætioribus, à potu iucundiore, &c. Tertullianus.

Eulez

DICTORVM ECCLE

EVSEBIVS DE

Nazarenno,

¶ Multa ille docuit uerbis, plus
ra tamen factis.

¶ Visitatio captiuorum, uisita-
tio ægrotorum, ablutio pedum,
&c. frequentiss. in Tertulliano.

Philosophus auditur, dum ui-
detur, Tertullianus. Nam Chris-
tianus opere tenus sis oportet,
si uelis placere Christo.

TERTVLLIANVS,

¶ Philosophorum uerba tantos
discipulos non inueniunt, quan-
tos Christiani factis docendo.

IUSTINVS,

¶ Non in uerbis, sed in operi-
bus res nostræ religionis uero
santur.

Lactans

LACTANTIVS,

¶ Servire Deo nihil est aliud,
quàm bonis operibus tueri &
conferuare iustitiã. Deus nos
in hunc mundum, quasi testes
laudatoresq; tanti sui operis in-
duxit. Lactantius. Summum
bonum hominis in sola religio-
ne est, unde immortalitas. Lact.

Idem: Res non uerba quærun-
tur. Idem: Duo sunt, quæ si-
mul efficiunt illud, quod quæri-
tur. Scientia id præstat, ut quo
modo & quò perueniendum sit,
nouerimus. Virtus, ut peruenia-
mus, &c. alterum sine altero ni-
hil ualet. Apud hunc autorem
rectè redarguuntur, qui domi fa-
ciunt, quæ in scholis uituperant,
quibus

DICTORVM ECCLE.

quæ umbram uirtutis, non ipsam uirtutem uiderunt. Non enim potuit gentilitas ultra uerba procedere.

LACTANTIUS,

¶ Omnis sapiëntia hominis in hoc uno est, ut Deū cognoscat & colat. Hoc nostrū dogma, hæc sententia est. Idem: Pietas nihil aliud est quàm Dei notio, ut Trismegistus uerissimè definiuit.

Idem: Nihil prodest cognitio, nisi actio subsequatur. Humana infirmitas triplici modo subiacet dominio peccati, factis, dictis, cogitationibus. Lactantius.

Idem: Duo Deo offerenda, donum & sacrificium. Illud in perpetuū, hoc ad tempus. Donum

num est integritas animi, sacrificium est laus & hymnus. Citatur illud Hermetis Trismegisti: Cultus Dei unus est, Malum non esse.

CHRYSOSt.

¶ Baptista ipso habitu mundi contemptum docuit. Idem deplorat bonæ uitæ neglectū, unde nemo ex Paganis conuertatur. Non in sola confessione, sed multo magis in effectu operis fides ostenditur. ChrysoSt.

Idem: Exerce te ipsum ad pietatem, hoc est, fidem purā, uitāque rectam. Idem: Sancti omnes sunt, qui fidem rectam sanctitati uitæ coniunctam habent, etiamsi signa non faciant.

Idem.

Idem sæpissimè monet, ut ab infidelibus fideles uita differamus & patientia malorum. Vocis illius recorderis, quam quum sacris instituereris, emisisti: Abrenuncio tibi Satana & pompæ tuæ & cultui tuo. Dic continuè, Abrenuncio tibi Satana, Coniungor tibi Christe. Hæc uox erit baculus tuus, hæc armatura, hæc turris inexpugnabilis. Ioan. Chryso. Spiritus fructus, charitas, gaudium, pax, lenitas, benignitas, bonitas, fides, mansuetudo, temperantia. Hæc sit differentia Christiani ab infidelibus, hæc nostra sint insignia, ne nomine solo gloriemur. Chryso. Idem; Non agamus similes

lem infidelibus uitam, sed à quibus fide discernimur, ab eorum studijs & moribus etiam diuidamur. Si rectè sciamus fidei dogmata, uitam autē negligimus, nihil nobis profuerit: neq; proderit si uitam habeamus, & rectas negligimus doctrinas. Ioh. Chrysoft.

GREGORIUS,

¶ Quidam confitendo fideles sunt, non uiuendo.

EVSEBIUS,

¶ Ecclesiæ Catholicæ splendor fide & actibus refulget. Idem: Origenes non solum Paganos de perfidia ad fidem cōuertebat, uerum etiam perfectæ uitæ institutionibus informabat. Huius

D dilcis

· DICTORVM ECCLES

discipuli uite merito enituerunt. Eusebius. Idem: Heraclas in fide nostra, & uitæ purioris institutione ad perfectum instructus fuit. Lucianus presbyter perorans ad gētes de Christo & de fide, sic subiungit: Vitæ etiā nobis leges ac disciplinæ præcepta constituit. Euseb. Idem: Vrsatius conuersatione digna dæmones effugabat. Martianus uita sciētis acq̃ admirabilis, Agelij uita Philosophica.

IOAN. CHRYSOST.

¶ Auro magis necessarium ferrum est. Nam uitæ & innumeris artibus seruit, hoc nulli: sic preciosi lapides uulgares magis necessarii. Nam ex his cōficiuntur domus,

domus, muri, urbes, &c. Idem:
Pecuniam alij in terrā defodiūt,
alij in uentrem. Mors est lar-
ua contemptu digna. Chrysoſt.

Idem: Hoc tempus eſt certas-
ſimum, illud coronarum.

IGNATIVS,

¶ Orate pro me indigente mi-
ſericordia Dei.

ANTHONIVS

¶ Rogatus ab Abbate quodā,
Quid faceret, Reſpōdit: Ne con-
fide in tua iuſtitia.

CRYSOSTOMVS,

¶ Nemo in uitijſ desperet, ne-
mo in uirtute dormitet, nec hic
confidat. Idem: Scænicus ne
desperet, neq; confidat Eccleſiaſ-
ticus. Solet ille doctor ſuas ho-

D ij milias

DICTORVM ECCLE=

mīlias ihs fere' uerbis claudere:
Vt mereamur ęternis bonis frui
gratia & misericordia Domini
nostri Iesu Christi.

AUGVST. IN EPIST.

¶ Hieronymus interrogatus a
Lucinio, utrum sit in sabbatho
ieiunandum, non prohibuit, sed
dixit: Vnaquęque prouincia ab
undet in suo sensu, & p̄cepta
Maiorum leges Apostolicas ar
bitretur. De quibus nihil certi
statuit scriptura diuina, mos po
puli Dei uel instituta Maiorum
pro lege tenenda sunt.

TERTVLLIANVS,

¶ Non scripta etiā traditio ob
seruatione defenditur, & consue
tudinē firmatur.

Irenæus

IRENÆVS APVD EVSEB.

¶ Diffonantia ieiunij fidei consonantiam non rupit. Vide super eo August. ad Ianuarium.

AVGVST.

¶ Non crederem Euāgelio, nisi me Ecclesiæ autoritas moueret.

IGNATIVS,

¶ Vna est Ecclesia, quam fundarunt S. Apostoli à finibus usque ad fines, &c.

AVGVST.

¶ Quisquis ab hac Ecclesia fuerit separatus, quantūlibet se laudabiliter uiuere existimet, hoc solo scelere, quod à Christi unitate disiunctus est, non habebit uitā, sed ira Dei manebit super eum. Quisquis autem in hac Ecclesia

D iij bene

DICTORVM ECCLE

bene uixerit, nihil ei præiudicant
 aliena peccata, quia unusquisque
 portabit onus suum. Ecclesia
 est, de cuius paucitate dicitur in
 comparatione plurimorum ma-
 iorū, Via arcta est, & pauci sunt
 qui ambulent per eam, &c. Ipsa
 rursus est, de cuius multitudine
 dicitur: Sic erit semen tuum, sicut
 stellæ cœli & arena maris.

TERTVLLIANVS,

¶ Pater Deus noster, & mater
 Ecclesia.

AVGVST.

¶ Mendacium est, se Christianū
 dicere, & opera Christi nō
 facere.

TERTVLLIANVS,

¶ Nostra est, quæ ubiq; manas-
 uit Eco

uit Ecclesia, magis, quàm omnis
hæretica, nedum Anthoniani,
Marcionis, &c.

IRENÆVS,

¶ Agnitio uera est Apostolo-
rum doctrina, & antiquus Ec-
clesiæ status in uniuerso mundo,
& character corporis Christi, se-
cundum successiones Episcopos-
rum, &c.

AVGVST.

¶ Multi præcisi à radice Chris-
tianæ societatis, quæ per sedes
Apostolorum & successiones Epi-
scoporum certa per orbem pro-
pagatione diffunditur, &c.

CHRYSOSTOMVS,

¶ Orandum pro terrarum or-
be & pro Ecclesia, quæ ad terræ

D iij terminis

DICTORVM ECCLE

terminos extenditur, & pro gubernantib. ipsam ac presidentib.

IRENAEVS,

¶ Qui autem scindunt & separant unitatem Ecclesiae, eandem quam Hieroboam poenam percipient à Deo.

CYPRIANVS,

¶ Quomodo solis radij multi & lumen unum, & rami arboris multi, sed robur unum tenaci radice fundatum, sic Ecclesia. Aucte ab arbore ramum, auulsus germinare nō poterit. A fonte præciderium, præcisus arefcet.

HIERONYMVS,

¶ Non est altera Romanæ urbis Ecclesia, altera totius orbis existimanda. Et Gallia, & Britannia,

tannia, & Persis, & Oriens, &
India, & omnes barbaræ nationes
unum Christum adorant, u-
nam obseruât regulam ueritatis.

AMBROSIVS,

¶ Romanam Ecclesiam nos se-
quimur.

HIERONYMVS,

¶ Cathedram Petri & fidē A-
postolico ore laudatā censui mi-
hi consulendā, inde nunc animæ
meæ postulans cibū, unde olim
Christi uestimenta suscepi, &c.

TERTVL.

¶ Hæresis non recipit quasdam
scripturas, & si quas recipit, ad-
iectionibus & detractionib. ad
dispositionem instituti sui inter-
uertit. Et si integras recipit, ni-

D v hilos

hilominus diuersas expositiones
cōmentata conuertit. Quid pro-
mouebis exercitatissime Scriptu-
rarum, cum si quid defenderis,
negetur, si quid negaueris, defen-
datur? Idem: Hæretici semper
nudas & simplices uoces conie-
cturis quò uolunt, rapiunt.

CYPRIANVS,

Nec aliunde hæreses obortæ
sunt, aut nata schismata, quàm
inde quòd sacerdoti Dei nō ob-
temperatur. Idem cōtra sectas:
Datur opera, ne satisfactionib.
& lamentationibus iustis delicta
redimantur, ne uulnera lachry-
mis abluantur. Idem Cypria-
nus de Sectarijs: Qui unitati &
paci Christi inimicus est, nobis
cum

cum nō potest cohærere. Si cum
precibus & satisfactionibus ue-
niunt, audiantur. Si maledicta et
minas ingerunt, respuantur.

Ecclesia una est, quæ una & in-
tus esse, & foris non potest. Si es-
nim apud Nouatianū est, apud
Cornelium non fuit. Si uerò a-
pud Cornelium fuit, qui Episco-
po Fabiano legitima ordinatio-
ne successit, & quem præter sa-
cerdotij honorē, martyrio quo-
que Dominus glorificauit, No-
uatianus in Ecclesia non est, nec
Episcopus cōputari potest, qui
Euangelica & Apostolica tradi-
tione contempta, nemini succe-
dens, à se ipso ordinatus est, &c.
Cyprianus. Nemini salus esse
potest,

potest, nisi in Ecclesia. Cyprian.

Idem : Ecclesia super petram
origine unitatis & ratione fun-
data, &c. Consensere iura pec-
catis, & coepit esse licitum, quod
publicum est. Cyprianus. Sic
tibi uel oratio assidua uel lectio.
Cum Deo loquere, nunc Deus
tecum, &c. Cypr. Docet Chri-
stus ad suum regnum non nisi
eos qui se per suam uiam secusi
sint, peruenire. Cypria. Neq;
enim possunt laudare nos, qui
(schismatici) recedunt à nobis:
aut expectare debemus, ut pla-
ceamus illis, qui nobis displicen-
tes, contra Ecclesiam rebelles so-
licitandis de Ecclesia fratrib. uio-
lenter insistūt. Quare & de Cor-
nelio

nelio & de nobis quæcuncq; ias
 erantur, nec audies facile, nec cre
 des frater. Cyprianus. Floret
 Ecclesia tot uirginibus coronas
 ta. Cyprian. Nescis schismaticos
 eos semper inter initia sua ferues
 re, incrementa uero habere non
 posse, nec augere quod illicitè
 coeperint, &c. Cypria. Virgas
 & flagella sentimus, quia Deo
 nec bonis factis placemus, nec
 pro peccatis satisfacimus. Cypr.

Idem: Quia grauius offendimus,
 pulsemus, quia & pulsanti
 aperitur, si modo pulsant hostiū
 preces, & gemitus, & lachryme.

Maiora accipiemus, q̃ quod
 hic aut operamur aut patimur.
 Cyprianus.

Et Chrys

¶ Nunquid etiam si per singulos dies moreremur pro eo, qui ita nos dilexit, meritum exolveremus, imò minimā meriti partem reponeremus? Haudquāquam charissimi.

CYPRIANVS,

¶ Habes tu (Pupiane) literas meas, & ego tuas. In die iudicii ante tribunal Christi utrumque recitabitur. Nos operam dedimus, & quantum possumus laboremus, ut uas aureum uel argenteum simus. Cæterum uasa fictilia confringere Domino soli concessum est, cui & uirga ferrea data est. Cyprianus. Idem: Nam etsi uidetur in Ecclesia esse zizania,

zizania, non tamen impediri debet aut fides aut charitas nostra, ut quoniam zizania in Ecclesia esse cernimus, ipsi de Ecclesia recedamus. Hæretici cum innocentiam destruere atq; expugnare non ualeant, satis habent fama mēdacij & falsorum ore maculas inspergere. Cyprianus.

Deus ut est indulgēs, ita est preceptorum suorum exactor, & quidem diligēs. Parauit cœlum, sed parauit & Tartarum. Cypr.

O beatam Ecclesiam nostrā, quam sic honor diuinæ dignationis illuminat, quam temporibus nostris gloriosus martyrum sanguis illustrat. Cypr. Idem:
Fas non est infringere, aut in alio

liud, quàm quod diuinitus institutum sit, humana traditione mutare. Nā si Iesus Christus Dominus et Deus noster ipse est summus sacerdos Dei patris, & sacrificiū Deo patri ipse primus obtulit, & hoc fieri in sui cōmemorātionem præcepit, utiq; ille sacerdos uice Christi uerè fungitur, qui id quod Christus fecit, imitatur. Et sacrificium uerū & plenum tunc offert in Ecclesia Deo patri, si sic incipiat offerre secundum quod ipsum Christum uideat obtulisse. Cyprianus.

Credite illi, qui omnino non fallit. Credite illi, qui hæc futura omnia prædixit. Credite illi, qui credentibus præmiū æternæ uitæ dat

tæ dabit. Credite illi, qui incredulis æterna supplicia gehennæ ardoribus irrogabit. Quæ tunc erit fidei gloria, quæ poena perfidia, cum iudicii dies uenerit? Cyprianus. O dijs uestris (o persecutores) beneuolentiam reddimus, & pro tormentis ac supplicijs, quæ nobis inferuntur, salutis iter demonstramus. Credite & uiuite, &c. Cyprianus.

Idem: Credenti premium datur, si quod creditur, & geratur.

Idem: Mundus ipse contemnitur, cuius pompis & delicijs renunciauimus, &c. Idem: Verbis Christi insistere, quæcunque & docuit & fecit, discere & facere debemus. Hæretici corru-

E ptiores

ptores Euangelij atq; interpre-
tes falsi, extrema ponunt, & su-
periora prætereunt, &c. Non
nos ab illis, sed illi à nobis reces-
serunt, &c. Cyprianus. Idem:
Martyr esse non potest, qui in
Ecclesia non est. Item: Occidi ta-
lis potest, coronari non potest.

Idem: Hostis altaris, aduersus
sacrificium Christi rebellis, &c.

Eos autē Dominus cum dies
iudicij uenerit, ad percipiendum
regnū dicit admitti, qui fuerint
in Ecclesia eius operati. Cypria.

Idem: Reditus tuos diuide cū
Domino Deo tuo, id est, fac es-
leemosynam uberem. Quæ il-
la erit, fratres charissimi, operan-
tium gloria, quàm grandis &
summa

summa lætitia, cum populum
suum Dominus cœperit recens
sere, & meritis atq; operibus no
stris præmia promissa retribuere,
pro terrenis cœlestia, pro tem
poralibus sempiterna, pro mo
dicis magna præstare, offerre
nos patri, cui nos sua sanctifica
tione restituit &c. Cypr. Idem:
In pace coronâ uincens candidam
pro operib. dabit, in pers
ecutione purpureâ pro passio
ne geminabit, Amen. Ex in
uidia charitas fraterna uiolatur,
hinc adulteratur ueritas, unitas
scinditur, ad hæreses atque schis
mata profilitur, dū obrectatur
sacerdotibus, dum Episcopis in
uidetur, &c. Cyprianus. Idem:

E ij Inuid

DICTIONVM ECCLE

Inuide, cur ad Zabulon, cui res
 nunciaueras, iterum redis? Quid
 Cain similis existis? Sequitur
 Christum, qui præceptis eius in
 sistit, qui per Magisterij eius uia
 graditur, qui uestigia eius atque
 itinera sectatur, qui quod Chris
 tus et fecit & docuit, imitat &c.
 Cyprian. Idem: Sic in manibus
 diuina lectio, in sensibus Domi
 nica cogitatio. Oratio iugis om
 nino non cesset, salutaris opera
 tio perseueret. Spiritualibus sem
 per actibus occupemur, ut quo
 tiescūq; inimicus accesserit, quo
 ties adire tentauerit, & clausum
 aduersus se pectus inueniat & ar
 matum. Idem: Qui ad paupes
 rum fouēdorum misericordiam
 pronus

pronus est, retributionem the-
 sauri coelestis adipiscitur. Nos
 autem, fratres charissimi, qui phi-
 losophi non uerbis, sed factis su-
 mus, nec uestitu sapientiam, sed
 ueritate præferimus, qui uirtus
 tum magis conscientiam quàm
 iactantiã nouimus, qui nō loqui
 mur magna, sed uiuimus, quasi
 serui & cultores Dei, &c. Cypr.

Idem : Charitas fraternitatis
 uinculum est, fundamentum pa-
 cis, tenacitas ac firmitas unitatis,
 quæ spe & fide maior est, quæ
 & opera & martyria præcedit,
 quæ nobiscum semper æterna ap-
 pud Deum in regnis coelestibus
 permanebit. Animus ad bon-
 num deditus, Deo iudice, coro-

E iij natur.

DICTORVM ECCLE-

natur. Aliud est martyrio animū
deesse, aliud animo defuisse mar-
tyriū. Qualem te inuenit Deus,
cum uocat, talem pariter & iudi-
cat. Cyprianus. Fratres nostri
nō sunt lugendi, accensione Do-
minica de seculo liberati, cum
sciam eos non amitti, sed præmit-
ti, recedentes præcedere, ut pro-
ficiscentes & nauigantes desides-
rari eos debere, non plangi, nec
accipiendas esse hīc atras uestes,
quādo illi ibi indumēta alba iam
sumpserūt: occasionem dandam
non esse gentilibus, ut nos meri-
to ac iure reprehendant, quod
quos uiuere apud Deum dici-
mus, ut extinctos & perditos lu-
geamus, &c. Idem Cyprianus;
Confis

Confiteantur singuli, queso uos
 fratres, delictum suum, dum ad
 huc qui deliquit in seculo est, dū
 admitti confessio eius potest, dū
 satisfactio & remissio facta per
 sacerdotes apud Dominum gra
 ta est. Conuertamur ad Domi
 num mente tota, & poenitētiā
 criminis ueris doloribus expri
 mētes, Dei misericordiam pre
 cemur. Illi se anima prosternat.
 Illi moestitia satisfaciat. Illi spes
 omnis incūbat, &c. Cyprianus.

Deus quantum patris pietate
 indulgens semper & bonus est,
 tantū iudicis maiestate metuen
 dus est. Quā magna deliqui
 mus, tam grāditer defleamus. Al
 to uulneri diligens & longa me

E iij. dicina

dicina non desit, poenitentia cri-
 mine minor non sit. Putasne tu
 Dominū citò posse placari, quē
 uerbis perfidis abnuisti, cui pa-
 trimonium preponere maluisti,
 cuius templū sacrilega cōtagio-
 ne uiolasti? Putas facile eum mise-
 reri tui, quem tuū non est esse di-
 xisti? Orare oportet impensius
 & rogare, diem luctu transiges-
 re, uigilijs noctes ac fletibus du-
 cere, tempus omne lachrymosis
 lamentationibus occupare, stras-
 tos solo adhærere cineri, in cili-
 cio uolutari & sordibus; post
 indumentum Christi perditum,
 nullum iam uelle uestitum: post
 diaboli ebum malle ieiunium:
 iustis operibus incumbere, quib-
 us pec-

bus peccata purgantur: eleemo-
 synis frequēter insistere, quibus
 a morte animę liberantur: quod
 aduersarius auferebat, Christus
 accipiat: nec teneri iam nec ama-
 ri patrimonium debet, quo quis
 & deceptus & uictus est.

Quales nos fecit Deus natiuita-
 te secūda, tales uult renatos per-
 seuerare, &c. Cyprianus. Clau-
 duntur oculi in persecutionibus
 terrę, sed patet cœlum: minatur
 Antichristus, sed dominus Chri-
 stus tuetur: mors infertur, sed im-
 mortalitas sequitur: occiso mun-
 dus eripitur, sed restituto para-
 disus exhibetur, &c. Idem Cyp.

In persecutione militia, in pace
 conscientia coronatur. Quod

E v & nunc

DICTORVM ECCLE.

& nunc facere oportet Dei sacerdotes præcepta diuina seruantes, ut in aliquo, si nutauerit & uacillauerit ueritas, ad originem Dominicam & Euāgelicam traditionem reuertamur, & inde surgat actus nostri ratio, unde & ordo et origo surrexit. Cypr.

Idem: Consuetudo sine ueritate uetustas erroris est: propter quod relicto errore, sequamur ueritatem. Idem: Si ad diuinæ traditionis caput & originē reuertamur, cessat error humanus, &c.

TERTVLLIANVS,

Omnis iniuria, seu lingua, seu manu incussa, cum patiētiā offēderit, eodem exitu dispungetur,

tur, quo telum aliquod in petra
 constantissimæ duritiæ libratum
 & obtusum. Idem: His patien-
 tiæ uiribus secatur Elaias, & de
 Domino nō tacet. Si iniuriam
 deposueris penes Deum, ultor
 est: si damnum, restitutor est: si
 dolorem, medicus est: si mortē,
 resuscitator est. Quātum patien-
 tiæ licet, ut Deum habeat debi-
 torem? Nec immerito enim. O-
 mnia enim placita eius tuetur, o-
 mnibus mādatis eius interuenit,
 fidem munit, pacem gubernat,
 dilectionem adiuuat, humilitas-
 tem instruit, poenitentiam expe-
 ctat, exomologesin adsignat, car-
 nem regit, spiritum seruat, lin-
 guam frenat, manum continet,
 tentat

DICTORVM ECCLES

tentationes inculcat, scādala pels
lit, martyria consumat, paupes
rem consolatur, diuitem temper
rat, infirmum non extendit, uas
lentem nō consumit, fidelem des
lectat, gentilem inuitat, seruum
domino, dominum Deo come
mendat, forminam exornat, uis
rum approbat: amatur in puer
ro, laudatur in iuvene, suscipitur
in sene: in omni sexu, in omni a
tate formosa est. Tertull. Nos
amemus patientiam Dei, patien
tiam Christi. Rependamus illi,
quam pro nobis ipse defendit.
Offeramus patientiam spiritus,
patientiam carnis, qui in resur
rectionem carnis & spiritus cre
dimus. Tertullianus. Fiducia
Christi

Christianorum, resurrectio mortuorum est. Tertull. Idem: Nihil esse post mortē Epicuri schola est. Audi de ritibus Ecclesiæ nostræ apud eundem Tertull. Caro abluitur, ut anima emaculetur. Caro unguitur, ut anima consecretur. Caro signatur, ut anima muniatur. Caro manus impositione adumbratur, ut & anima Spiritu illuminetur. Caro corpore & sanguine Christi uestitur, ut & anima de Deo saginetur, &c. Nemo tam carnaliter uiuit, quàm qui negat carnis resurrectionem. Negantes enim poenam, despiciunt disciplinam. Tertull. Secundū præiudicia tot autoritatum Scripturas in-

ras intelligi oportet, non secundum ingenia hæreticorum. Tertull. Idem: Aduentus Domini clavis est resurrectionis.

Idem: Quemadmodum Christus nobis arrabonem Spiritus reliquit, ita & à nobis arrabonem carnis accepit, & uexit in cœlum pignus totius summe illuc quandoq; redigendæ. Securi estote, caro & sanguis, usurpatis & cœlum & regnum Dei in Christo. Aut si negēt uos in Christo, negent & in cœlo Christum. Qui uobis cœlum negarunt, minoribus maiora præscribunt. Tertull. Omne genus ad originē suam censeatur. Necesse est ita, quia tot ac tantæ ecclesiæ, unam esse

esse illam ab Apostolis primam,
ex qua omnes: sic omnes primæ,
& omnes Apostolicæ, dum us
nam omnes probant unitatem.
Idem Tertulian. Si hæc ita sunt,
constat proinde omnem doctri
nam, quæ cum illis ecclesiis Apo
stolicis, Matricibus & originas
libus fidei conspiret, ueritati des
putandam: & sine dubio tenen
tes, quod ecclesiæ ab Apostolis,
Apostoli à Christo, Christus à
Deo suscepit. Reliquam uerò om
nem doctrinam de mendacio
præiudicandam, quæ sapiat con
tra ueritatem ecclesiarum, & Ap
ostolorum, & Christi, & Dei.

Idem Tertull. contra hæretic
cos: Aedant ergo origines eccle
siarum

fiarum suarum, euoluant ordinem episcoporum suorum. Ita per successiones ab initio decurrente, ut primus ille episcopus aliquem ex Apostolis uel Apostolicis uiris, qui tamen cum Apostolis perseuerauerit, habuerit authorem & antecessorem. Hoc enim modo Ecclesiæ Apostolicæ census suos deferunt, sicut Smyrneorum Ecclesia Polycarpum à Iohanne conlocatum refert, sicut Romanorū Clementem à Petro ordinatum, &c. Idem Tertull, aduersus hæreses: Hæretici, nō Christiani, nullum ius capiunt Christianarum literarum, ad quos merito dicendū est, Qui estis? quando & unde uenistis?

uenistis? quid in meo agitis non
 mei? Quo deniq; Marcion iure
 syluam meam cædis? Qua licen-
 tia Valentine fontes meos trans-
 uertis? Qua potestate Apelles li-
 mites meos commoues? Quid
 hîc ceteri ad uoluntatem uestram
 seminatis et pascitis? Mea est pos-
 sessio, olim possideo, habeo ori-
 gines firmas. Et ipsis autoribus,
 quorum fuit res: Ego sum hæ-
 res Apostolorum. Sicut caue-
 runt testamento suo, sicut fidei
 commiserunt, sicut adiurauerunt,
 ita teneo. Vos certè exhæreda-
 uerunt semper & abdicauerunt,
 ut extraneos, ut inimicos. Vnde
 autem extranei & inimici Apo-
 stolis hæretici, nisi ex diuersitate
 F doctrinæ

doctrinæ, quam unusquisq; de
suo arbitrio, aduersus Aposto-
los, aut protulit, aut recepit?

Deus, si non unus est, non est.
Tertull. Persarum magi, Egy-
ptiorum Hierophantæ, & Indo-
rum Gymnosophistæ. Tertull.

Liberum & sui arbitrij & sue
potestatis inuenio hominem à
Deo institutum. Idem Tertull.
Comites gulæ, libido atq; luxur-
ria, uētris castigatione frigescūt.
Hoc est, Sine Cæcere & Baccho
friget Venus. Christus in car-
nem ex carne nasci habebat, ut
natiuitatem nostram natiuitate
sua reformaret: atq; ita etiā mor-
tem nostram morte sua dissolue-
ret. Tertull. Idem: Signa Tau
in fronte

in frontibus eorū. Ipsa est enim li-
tera Græcorū Tau, nostra autē
T, species crucis, quam portens
debat futuram in frontibus nos-
tris apud ueram & Catholicam
Hierusalem, &c. Ego meum
dico uerum, Marcion suū. Ego
Marcionis affirmo adulteratū,
Marcion meum. Quis inter nos
determinabit, nisi temporis ra-
tio, ei præscribens auctoritatem,
quod antiquius reperietur, & ei
præiudicans uitiationem, quod
posterius reuincetur? Tertull.

Idem: Habet planè & Marcio-
nis Euāgelion ecclesias, sed suas,
tām posteras, quàm adulteras,
quarum si sensum requiras, faci-
lius apostaticum, quàm Aposto-

F ij licum

licum inuenias, Marcione scilicet cōditore, uel aliquo de Marcionis examine. Faciunt fauos & uespæ, faciunt ecclesias & Marcionitæ. Idem in hæreticum quemuis: Quisquis es ἐπερχόμενε, prius æde qui sis, & à quo uenias, & quod in nobis tibi ius.

Idem contra Hæret. Misereor tui Marcion, frustra laborasti, Christus enim Iesus in Euangelio tuo meus est. Ioannem Baptistam agnoscamus cōstitutum inter uetera & noua, ad quem desineret Iudaismus, et à quo inciperet Christianismus. Tertull.

Adoro Scripturæ plenitudinem, quia mihi & factorem manifestat, & facta. Tertullianus.

Idem

Idem contra hæreticos: Opor-
 tet secundum plura intelligi pau-
 ciora. Sed proprium hoc est om-
 nium hæreticorum. Nam quia
 pauca sunt quæ in sylua (Scriptu-
 ræ) inueniri possunt, pauca ad-
 uersus plura defendunt, & pos-
 teriora aduersus priora susci-
 piunt. Facile est statim exige-
 re, ubi scriptum sit, ne corone-
 mur. At enim ubi scriptum est,
 ut coronemur? Nam si ideo di-
 cetur coronari licere, quia non
 prohibeat Scriptura, æquè re-
 torquebitur, ideo coronari non
 licere, quia Scriptura nō iubeat.
 Tertullianus. Multi se spado-
 natui assignant, & propter re-
 gnum Dei, tam fortem & utiq;
 F in permiss

permissam uoluptatē sponte ponentes. Quidam ipsam Dei creaturam sibi interdiciunt, abstinentes uino, & animalibus exultantes, &c. Tertull. Idem: Pudicitiae Christianae satis non est, esse, uerum & uideri. Tāta enim debet esse plenitudo eius, ut emanet ab animo in habitum, & eructet à cōscientia in superficiē, et c.

Ecclesia se peregrinam in terris scit agere inter extraneos, facile inimicos inuenire. Cæterum genus, sedem, spem, gratiam, dignitatem in coelis habere. Vñ gestit interdū, ne ignorata damnetur. Tertull. Idem de persecutoribus paganis: Hanc primā causam iniquitatis apud uos collocamus,

locamus, Odium erga nomen
 Christianū. Mox: Vociferatur
 homo, Christianus sum. Quod
 est, dicit: at tu uis audire, quod
 non est. Veritatis extorquendæ
 Præsides, de nobis solis menda-
 ciū elaboratis audire. Hoc sum,
 inquit, quod quæris, an sim.
 Quid me torques in peruersum?
 Confiteor, & torques. Quid fa-
 ceres, si negarem? Mox: Ideo
 torquemur confitentes, & pu-
 nimur perseuerantes, & absolui-
 mur negātes, quia nominis præ-
 lium est. Mox: Nomen deti-
 netur, nomen expugnatur, & is-
 gnotam sectam, ignotum & aus-
 torē uox sola prædamnat, quia
 nominatur, nō quia reuincitur.
 F iij Nomi

Nominis est exprobratio. Bonus uir Caius Seius, sed malus tantum, quòd Christianus. Idem Tertul. Cum odio sui coepit ueritas, simul atque apparuit inimica esse. Tot hostes eius, quot extranei. Item; Fiunt, non nascuntur Christiani. In coelū suspicientes Christiani, manibus expansis, quia innocuis, capite nudo, quia nō erubescimus, denique sine monitore, quia de pectore oramus; precantes sumus omnes semper pro omnibus Imperatoribus, uitā illis prolixam, imperium securum, domum tutam, exercitus fortes, senatum fidelem, populum probum, orbem quietum, & quaecunq; hominibus

minis, & Cæsaris uota sunt. Tertullianus. Idem: Plures effici mur, quoties metimur à uobis. Semen est sanguis Christiano rum: Item: Probatio est inno centiæ nostræ iniquitas uestra. Item: Cum damnamur à uobis, à Deo absolui mur. Tertull. hæc.

BASILIVS MAGNVS,

¶ Quæ tempore coeperūt esse, tempore quoque desinant ac fi niātur, necesse est. Et si temporis initium habet, noli dubitare de fine. Reprehendit Basilius Ge nethliacos ac astrologos, qui, ut ipse ait, uitā nostram humanam à coelestium corporum motio ne pendere affirmant, &c. Pi scis diuinæ legi non aduersatur,
F v & hos

& homines salutaria sibi præcepta non ferunt. Basilus. Quid tu narras hæretice? Non dabis mus plus antiquitati? Non reuer rebimur Christianorum multitudine? tam eorum, qui sunt, quàm qui extiterunt, ex quo Euangelium prædicatum est. Nul lamne rationem dignitatis eorū faciemus, qui omni spiritali græ tia claruerunt? quibus tu omnibus inimicā hanc impietatis uisā excogitasti. Basilus. Non enim si inquirimus, quid sit Deus, sed si, quoniam est, confitemur, salutem nobis præparat. Basilus. Idem iustissimè in hæreticos exclamat: O turpissimam blasphemiam, ô abditā fraudem, ô multiplicem

triplicem malitiā, quā maxime
ex ipso diaboli artificio loqui-
tur. Mox ait ipsum Eunomium
Marcionem imitari, in tollendo
ē Scripturis, quæ non uult, &
ascribendo, quæ placent. Nos
hodie similia comperimus, à no-
stratibus hæreticis designari.

Baptismus est sigillum fidei: fi-
des uerò deitatis confessio. Bas-
ilius. De parentibus huius sic
Nazanz. Parentes Basilij perpe-
tua concordia deuincti, in me-
diocri ac bene parta substantia,
per sanctē & piē uixerunt, pau-
peres nutriendo, hospites exci-
piendo, partem ipsius Deo con-
secrando, cæteris omnibus eius-
dem status exemplo fuere. Ex
uiperæ

uiperæ carne singulare morbis
remedium inuētum, quod The-
riacam appellant: sic etiā ex Græ-
cis doctrinis, quæcunq; ad natu-
ræ cognitionem, morumq; insti-
tutionem faciūt, ediscamus: quæ
uerò ad errorem & superstitionem,
ea uitabimus. Nanzanz.

Sancti uiri est, hanc uitam more
hospitis transire, ac ad alteram
properare. Basilius. Rectus
corde is est, qui animum retinet
utrinq; paratum, ut nec in rebus
excedat, neq; rursus deficiat, sed
in medio uirtutis consistat. Basilius.
Idem: Qui propria mem-
bra castigarit, ac rationi obtem-
perantia reddiderit, supracq; ter-
ram sanctitatem custodierit, di-
gnus est

gnus est in mōte sancto requies
 scere. Idem: Rarus profecto
 rarus, qui in corpore sit incola,
 & qui in monte requiescere me-
 reatur. Idem contra iurandi
 morem: Turpe & omnino stul-
 tum est, sese ut fide indignum ac-
 cusare, & ad iuramenti securitas-
 tem confugere. Idem: Qui pau-
 peris miseretur, Deo foenerat:
 foenoris uero certa fideq; digna
 sponsio, regnum est coelorum.

Quoniam uitæ huius facta &
 exercitatio uiaticum quoddam
 sunt ad futurā, quicunq; hīc glo-
 riam & honorem Domino per
 bona opera refert, is demū glo-
 riam ac honorem sibi ex Domi-
 ni promissione & iusti iudicis
 præmio

præmio thesaurizat. Basiliius.
 Idem: Semina doxologiam, ut
 coronas honoresq; ex Deo in
 regno cœlorum metas. Idem
 Basil. Mag. cōtra eos qui in tem
 plis nugantur atq; fabulantur:
 In templo eius omnes dicēt glo
 riam: Audiant hæc psalmi uer
 ba, qui longos alienosq; in tem
 plo sermones edunt. Qui in tem
 plo Dei est, non uana, scurrilia,
 probrosa loquitur uerba, sed o
 mnis dicit gloriā. Adstant uer
 ba describentes angeli, adest &
 Dominus adfectus intrantium
 considerans. Preces cuiuslibet
 Deo manifestæ sunt. Aliquis ex
 adfectu tantum orat, alius per
 scientiā cœlestia quærit: quidam
 persan

persancta summis labris loquitur, cor autē eius procul à Deo est. Quum orat carnis prosperitatem, corporis bona, insuper diuitias & gloriam quærit humanam. Oportet autem nihil horum, ut sermo Dei planè docet. Sed in templo eius omnis dicet gloriam. Cœli enarrant gloriam Dei. Angelorum opus, laudare Deum, omnibus deniq; cœlestibus exercitiis, una hæc cura, gloriam creatori dare. Reliquæ item creaturæ omnes, siue cœlestes, siue terrestres, seu rationales, siue rationis expertes: demumq; inanimatæ, seu uoce siue gestis aut aliqua significatione summū omnium cōditorem Deum extollere

tollere ac prædicare uidetur. Homines enim miserabiles domum dimittentes, ad templum properant, ut sibi auxilium quærant. Sed qua, dic mihi, reuerentia, qua humilitate? Non uerè uerbum audiunt, eius sensum & naturam non probè percipiunt, in peccatis deprehensi minimè anguntur, in memoriam præteritorum uenientes minimè dolent, iudicium non metuunt: sed in templum ridentes ingrediuntur, dextras inter se iungunt, locū proluxi propheticæ sermonis domum Dei faciunt, non audientes psalmum dicentem: In templo eius omnis dicet gloriam. Tu autem non solum non dicis, sed alij impedimento

mento es: adorantes tua uanilo:
 quētia sæpe auertis sacrę Scriptu
 ræ, spiritus sancti gratiæ obtres
 ctas. Vide ne quādo inde absces
 das, loco recipiēde mercedis pro
 laudibus diuinis, unā cum ijs qui
 nomen Dei execrātur, cōdemne
 ris. Psalmos habes, Prophetas,
 Euangelica præcepta, Aposto
 rum epistolas, quæ corde oreq;
 uoluita, lingua psallat, mens sens
 sum eorum quæ dicuntur, scrutes
 tur. Non enim gloria Deus in
 diget, sed ut eū laudes te dignum
 reddere cupit. Quod enim semis
 nat homo (ait Apostolus) hoc
 & metet. Ne tuum corpus des
 litijs tradas, somno, balneis, plu
 mis ac mollibus cubilibus, sed
 G semper

DICTORVM ECCLE.

semper in ore habeas hoc uerbum: Quæ utilitas in sanguine meo, dum descendero in corruptionem: Quid, queso, uegetum ualidumq; studes reddere, quod paulò post est interiturum? Quid te ipsum saginas, & carnibus grauas? An ignoras, quanto pinguius tibi tuum corpus, tanto grauiorem animæ tuæ carcerem constituis. Basiliius. Maledixisti, benedicas. Malè per cupiditatem accepisti, redde. In ebrietatem incidisti, ieiuna. Arroganter & superbè egisti, te submissè gere. Inuidisti, adhortare, consolare. Occidisti, te martyrem pro Christo præbe, uel æquè martyrio per tuam confessionem proprium

prium corpus castiga, &c. Basil.
Mag. Diligit Dominus miles-
ricordiam & iudicium. Misericor-
dia Domini plena est terra.
Si per se iudicium Dei satis es-
set, ac abruptè ex meritis nostris
nobiscum ageret, quæ nobis
spes reliqua esset? quis ex omni-
bus saluus fieret? Nunc autem di-
ligit misericordiam & iudicium,
uelut adstantē ei misericordiam
faciens, & in regio iudicij thro-
no prodeuntem. Sic quemlibet
in iudicium adducit. Si iniquita-
tes obseruaueris Domine, Do-
mine quis sustinebit? Neq; enim
misericordia sine iudicio, neque
iudicium sine misericordia. An-
te iudicium misericordiam dili-

G ij git, &

git, & post eam ad iudicium uenit. Hæc enim inter se coniuncta sunt, ne misericordia sola securitatem nimiam ac negligentiam pariat: neu iudicium in desperationem deducat, uult tui miseri, modo post admissa humilem te factum & poenitentem & lugentem inueniat. Insuper si occulta te facta uulgantem, ac deum fratres ut pro te Deum orent, tuiq; curam suscipiant, precantem uideret, proculdubio te in gratiam restituet, & auxilio suo dignum iudicabit. Si rursus cor tuum impoenitens superbūque, ac futurum seculum cōtemnens, nullumq; iudicii timorem conspexerit, tunc deniq; in te iudicium

diciū diligit. Omnis actionis,
 quæ nos ad beatam uitam per-
 ducit, autor ipse primus Domi-
 nus fuit, ac sese discētibz exem-
 plum præbens, ad eas quas ipse
 nominauit beatitudines, reuoca-
 uit, &c. Basil. Omni in Chri-
 ſtum credenti angelus aſiſtit, niſi
 ſi nos illū ob noſtra peccata ab-
 ſterreamus. Sicut enim fumus a-
 pes fugat, & foetor columbas ex-
 pellit, ſic angelum uitæ noſtræ
 cuſtodem, tenebroſum foetulen-
 tum ꝑ peccatum. Basil. Ele-
 menta ſunt hæc monitionum ad
 pietatem iſagogica, linguam con-
 tinere, à dololiſ cōſilijs abſtine-
 re, declinare à malo. Baſilius.

Idem: Omnis iuſti actio digna

G iij ut à

DICTORVM ECCLE=

ut à Deo spectetur ac consyderetur. Multi priorum peccatorum obliuiscuntur, nullam eorum habentes rationem, et quasi diuinam contemnentes misericordiam, nullis putant opus esse precibus ad Deum. Basiliius.

Vacemus ab opere nuptiali, ut orationi uacemus: uacemus à studio diuitiarum, à cupiditate inanis gloriæ, à uoluptatum usu, ab inuidia, & omni denique malignitate in proximum nostrum, ut anima nostra in tranquillitate existens, & à nulla re perturbata, uelut in speculo quodam pura & sine tenebris reddatur, insuper Dei splendoris sit referta. Basiliius. Nobis finis, cuius gratia cuncta

cuncta facimus, & ad quem omni studio properamus. Beata est in futuro seculo uita, quam Deo seruiendo cōsequimur. Idem Basilus: Qui redemptus est per hostiam illius, qui se pro nobis tradidit, deinde in hoc mundo laborauerit, post hæc uiuet in finem. Pro delitijs & choris & ebrietatibus psalmos, ieiunia, & orationes suscepimus. Basilus. Pauper es, lætare, quoniam Lazaritæ bona accipient. Despiceris ob Christi nomen, hæc tibi uerecūdia in angeli gloriā transferetur. Basilus. In qua mensura proximos metiemini, et uos idem sustinebitis. Cæcidisti fratrem, par recipe, Rapuisti aliena, G iiii irrifisti

DICTORVM ECCLE=

irrisisti pauperes, uerecundia, iur
 gis, contumelijs adfecisti, calum
 niam intulisti, mentitus es, alie
 nis nuptijs insidiatus es, peiera
 sti, patrum monita neglexisti, or
 phanorum possessiones inuasi
 sti, uiduas exagitasti, denique hui
 us uitæ uoluptatem bonis futu
 ris à Deo tibi promissis potiorẽ
 habuisti, recipe his æquam men
 suram. Qualia namq; quis semina
 nat, talia & metet, Nam si quid
 bonorum abs te gestum fuerit,
 illis multo plura recipies mune
 ra. ¶ Quoniam tu reddes cuiq;
 iuxta opera sua. Si huius itaque
 sententiæ in omni uita reminisce
 ris, multa poteris peccata uitare,
 in Christo Iesu Domino nostro,
 cui glor

cui gloria & imperium in æter-
 na secula, Amen. Fides est u-
 na omnium, quam omniū Dei
 uerborum ducem esse oportet.
 Fides, inquam, non demonstra-
 tio. Fides supra omnē rationem
 scientiarum disciplinarū me ani-
 mam sublimem trahit. Fides de-
 niq; non Geometricis aut neces-
 sarijs nititur probationib. In no-
 mine Domini nostri Iesu Chris-
 ti Nazareni surge & ambula.
 Hanc uocem continuo per spī-
 ritum sanctum subsecutus est ef-
 fectus, &c. Basilius. Ne puta
 omnia tuto uentri præparari di-
 ues, quæ habes in manibus: exis-
 times ut aliena, paruo namque
 tempore possidebis, teq; illa bre-

G v uiter

DICTIONVM ECCLE-

uiter exhilarabunt. Abibunt, cito peribunt, quorum ratio olim à te acriter exigetur. Mox: Quid faciã? inquis. Parata tibi responsio est: Esurientium animas explebo, aperiam horrea, & omnes uocabo pauperes: imitatus rus Ioseph humanitatis laudib. emittam uocẽ magnificã: Quicumq; panibus egetis, uenite ad horrea mea, &c. Mox: Benefactorum gratiã, in dantes reuertuntur. Dedisti esurienti? tibi cõsuluiſti. Datũ cum auctario reuertitur. Mox: Homines te beatum ex ipsa genesi appellãt. Præterea gloria sempiterna, corona iustitiæ, regnum cœlorum, præmia tibi ob harum rerum mortalium

talium administrationem erunt,
 &c. Idem Basilii: Anima, in-
 quis, habes multa bona, ede, bi-
 be, gaude. O uerba stultissima,
 o dementiam singularem. Nam
 si porcinam habuisses animam,
 quid aliud dicere potuisses? Rur-
 sus: Educ de custodia diuitias co-
 pedibus uinctas, triumphas de
 tenebroso iniquitatis Mammo-
 nae domicilio. Habe, si uis, apo-
 thecas domos pauperum. The-
 sauriza tibi thesauros in coelis,
 &c. Item: Quid, quaeso, nunc
 prohibet, ut dare nequeas? Non
 ne inops praesto adest? Non plu-
 ra horrea? Non merces a Do-
 mino parata? Non mandatum
 manifestum? Vnam tantum nos-
 sti uos

sti uocem: Non habeo, Nō dabo: nam & pauper ego quoque sum. Pauper es profectō pauper, & omnium egens honorū. Pauper, inquam, charitate, humanitate, fide, æterna spe. Item: Cui facio iniuriam, inquis, si mea retineo conseruo'q? Qualia, dic mihi, tua? Vnde hæc in uitam ueniens tulisti? Mox: Cur diues es, ille pauper? Profectō non ob aliam causam, nisi ut tu benignitatis ac fidelis administrationis præmium accipias, ille uero patientiæ mercede maximè honoratur. Idem Theologus: Elusientis est panis, quem retines, Nudi est uestis, quam in arca custodis, Discalceati calceus est, qui
apud

apud te marcescit. Egētis argen-
 tum est, quod tu in terrā fodis.
 Item: Animæ uestræ redemptio
 sint propriæ diuitiæ. Idem Bas-
 filius: Si asseruabis, nō habebis,
 sin disperges, inuenies. Vidi ego
 quosdā ieiunantes, orantes, pre-
 teritorum poenitentia suspirans
 tes, omnem deniq; sine sumptu
 pietatem ostendentes, egentibus
 uerò ne obulum quidem præ-
 bentes. Quid his cætera uirtutū
 diligētia prodest: Non propter
 ea regnū Dei consequentur. Bas-
 filius. Idē: Annulus tuus quan-
 tum æris alieni posset exoluere?
 quot domus ob inopiam ruens
 tes conseruare? Idem Basilius:
 Non te miseret, misericordiam
 non

DICTORVM ECCLE.

non inuenies. Non iuuasti alie-
nam domum, à regno Dei exclu-
deris. Nō dedisti panem, uitam
æternam non recipies, &c. Ha-
bes terræ tot iugera, uineas, hor-
tos, campos, saltus, flumina, loca
amœna. Quid ergo post hæc?
Nōne telluris tres tantum cu-
biti te expectant? Nōne par-
uus lapis ad tui miseri corporis
custodiam satis erit? Basiliius.

Idem: Opes animarum laqueus,
mortis hamus, peccati esca, belli
materia, per quas equi armantur,
& enses acuuntur. Mox: Adiui-
mentum uitæ, non malorum in-
citamentum pecunia data est, a-
nimæ redemptio, non exitij oc-
casio. Considera, ne opes multis
cum

cum ærumnis cumulas, peccato-
 rum materiã alijs (pura filijs)
 tradas, dupliciq; plectaris post-
 modum pœna, & tuorũ criminũ
 & aliorum, quibus causam
 dederis. Nonne cunctis liberis
 tibi coniunctior est anima tua?
 Huic tu primas da partes diuitis
 hereditatis, uite uidelicet æternæ
 materiam: deinde filijs distribue,
 &c. Basilii. Idem: Sed, inquis,
 ego bonis dum uiuam frui uo-
 lo, post mortẽ uerò in testamen-
 to pauperes ascribam. Heu mi-
 ser, tunc benignus & liberalis
 hominibus eris, quum te cada-
 uer aspiciam, tunc fratris amantẽ
 appellabo. Nullus post mers-
 catum solutũ negotiatur. Quis
 de mort

de mortis genere sponsor: Basil.
 Vos alloquor, diuites, respicite
 finem, à cupiditate desistite. Si
 possideris, non amate. Volo te
 cum feras omnia, ne alienis relin
 quas. Ipse tibi uiuēs sepulchrum
 pietatis studijs facere contende.
 Te apud te habes. Crede optis
 mè consulenti, tēq; amanti Iesu
 Christo, qui ob nostrā salutem
 egere uoluit, ut ex eius pauper
 rate nos diuites essemus, qui etiā
 sese pro nobis redimendis pres
 cium obtulit, ut eius mandata
 seruando, nobis cōmodum per
 petuum proueniret, & hæredes
 æternę uitę fieremus, in ipso Do
 mino Iesu Christo, cui gloria &
 imperium in secula, Amen.

Hac

Hac de causa Deus omnipotēs
 manū nō aperit, quia fraternitas
 tis charitatē occlusimus: ob hoc
 & cāpi steriles, quia charitas fris-
 guit, aruit. Et quanquam suppli-
 cantium uox assiduē clamat, at-
 tamen apud homines euanescit
 ac dissipatur, quia & nos rogan-
 tes non audimus. Basilii. Ne
 uerere ex paruo dare. Ne tuum
 commodum communi præpos-
 nas periculo. Si enim duo tibi
 sint panes, ad fores autem roga-
 tor aderit, prome illi alterum.
 Dans uerò manus in cœlum tol-
 le, dicq; pia hæc & benigna uer-
 ba: Vnum panem, quem uides
 Domine, do meo periculo, sed
 ego tuo mandato meum com-
 H modum

DICTORVM ECCLE

modum posthabeo, & ex mo-
 dico do panem esurienti. Noui
 tuam bonitatem, tuæ potentia
 confido, quod non diu gratiam
 tuam differes, sed breui, quum
 tibi placuerit, adfatim dona tuæ
 magnificentia patebunt. Quod
 si feceris, ac dixeris, non dubium
 quin panis hic quem ei hac das
 bis angustia, agriculturæ semen
 accopiā suppeditabit, multum
 que tibi ex terra foenoris reddet
 diuinæ gratiæ conciliatori.
 Mandatum prius. Adam acces-
 pit, ne bonum ac malum cogno-
 scerent. Ne comedite. Hoc enim
 Ne comedite, ieiunij simul et ab-
 stinentiæ lex est. Si enim Eua à
 ligno abstinuisset, non profecto
 hoc

hoc nobis opus esset ieiunio.
 Mox idem Basilus: Ob peccata
 sauci sumus, per poenitentiam
 uero sanamur. Poenitentia quoque
 sine ieiunio uana est. Idem:
 Itaque quoniam non ieiunauimus
 in paradiso, eieci sumus, ieiune-
 mus ergo, ut ad ipsum reuertamur,
 Basilus. Ieiunium ora-
 tionem in coelum defert, uelut ala
 quaedam ei coniuncta. Est item
 ieiunium sanitatis mater, iuuen-
 tutis pædagogus, ornamentum
 senioribus, &c. Vir uxorem ui-
 dens ieiunantem, uxor item ui-
 rum idem facere animaduertens,
 zelotypia nunquam erit. Idem
 Basilus: Vide, miser, ne aquam
 nunc fastidiens, post hanc uitam
 H ij aquæ

aquæ guttam, ut diues ille, desideres. Idem: Ne tu puta solum in abstinētia ciborum ieiunium bonum esse. Verum namq; ieiunium, malorum est euitatio.

Idem: Vini usus optima mensura, quantum sat est, ad corporis sanitatem. Ebrietas Deum non recipit, spiritum sanctum expellit. Ieiunium ciuitatis ornamentum, fori stabilitas, domorum pax, rei familiaris salus, &c. Basilii. Idem: Percontare medicos, qui tibi referent, quemadmodum hæc ad ualitudinem uia est omnium tutissima. Nam corporis superfluitatem per ieiuniū tollere contendunt. Mox: Deo etiam placens ieiunium, abstine
re d

re à malo, linguam continere,
 iram temperare, parcere maledi-
 centiæ, mēdacio, periurio. Basil.
 Ebrietas uitiū mater, uirtutis inis-
 mica, &c. Ibi tonat Theologus
 contra choreas. Quid si hodie
 cernat mores Germaniæ publi-
 cos? Item: Ebrietas rationis in-
 teritus, fortitudinis pernicies, se-
 nectus non intellecta, mors bre-
 uis temporis. Quid, quæso, sunt
 ebrī, quā gentium idola? Ocu-
 los habent, & non uident: aures
 habent, & non audiunt: manus
 paralyti affectas, pedes infirmos
 habent. Item: Vocas ad cœnā,
 ut amicum, eius petis cadauer,
 animam extinguīs. Respice pa-
 rumper in miserum uentrem ua-

H iij. sis ma

DICTORVM ECCLES

sis magnitudinem, uini mensurā
 quanta sit, considera. Basilius.
 Ex talibus itaq; malis uiri ac foeminae
 communes constituentes
 choros, maloq; daemoni miseras
 tradentes animas sese inuicem libi-
 dinum telis confodiunt atque
 lacerant. Rius inter se histrioni-
 cos, cantus probrosos, meretricios
 gestus ad libidinē inuitātes
 exercent. Rides, dic mihi, & gaudes
 inepta stolidaq; laticia, quū
 lachrymas fundere ac dolere ob
 ea quę admisisti fas erat. Cantus
 profanos exerces, oblitus psalmo-
 rum et hymnorum, quos didicisti.
 Moues pedes, & ut insanus saltas.
 Choreas ducis imprudens,
 quum genua ad Dei & Domini
 nostri

nostri Iesu Christi cultum flectes
re oportuit. Quas ego fleam,
puellāsne coniugij expertes, an
uiris coniunctas. Hæ quidem le-
gem præterierunt, uirginitatem
amittentes. Illæ uero pudicitiam
uiris minimè seruauerunt. Basil.

Ieiunium ebrietatē curet, psal-
mus turpes cantus, lachryma ris-
sum. Pro saltatione genu Deo
flectatur, pro tripudio & citha-
ra pectus pulsetur. Pro uestium
sumptu atq; ornatu humilitas.
In omnib; uero eleemosyna pec-
cata diluat: redēptio animæ uiri
diuitiæ propriæ. In cōmunionem
societatemq; orandi Dei plures
admittite huiuscemodi delinquē-
tes, si quo modo ad poenitētiam

H iij reuol-

reuocari possent. Basil. Quem
 admodum uenenum ferrum, sic
 inuidia eos qui hac laborāt, ab-
 sumit: magis autem sicut uiperas
 dicūt abrupto matris uentre na-
 sci, sic & inuidia concipientem
 eam animam corrodere simul et
 tabefacere apta est. Nec mirum,
 cum hominem malignum atque
 inuidum continuo dolor ac tri-
 stitia comitetur. Basilus. Item:
 Vt erugo frumenti est uastatio,
 sic inuidia amicitie pestis. Item:
 Quemadmodū sagittæ magna
 ui emissæ, si in durum aliquid ac-
 respuens inciderint, in emittentem
 facilè redeūt, sic inuidia pro-
 ximis tristitiam nequaquam af-
 fert, tantum inuidenti officit. Ba-
 silius. Idem alibi S. Basilus:
 Nonne

Nōne uides quemadmodū sagittæ, si duriora offendant, relutant ac excidunt, in mollibus uerò & obedientibus facile figuntur, ita & in contumelijs euenit, qui eis occurrit ac resistit, illas in sese recipit. Qui autem mansuetudine & patientia armatus, ad eas excipiendas se præparauerit, omnino excutiet atque euitabit. Basil. Sicut enim uultures per multa quidem prata, multa etiā amoena & odorata loca circumuolantes ad tabida & foeculenta loca feruntur. Muscæ quoq; salubre si quod offendūt, prætereūt, ad insalubre uero properāt. Sic & inuidi uitæ splēdorem ac rerū bene gestarū magnitudinem minimè quidem respiciunt: manca

H v uero

uerò & fragilia, & si quid erratū
 (ut quandoq; rebus accidit hu-
 manis) tamen obseruant, hæc di-
 uulgant, & per hæc tamen ho-
 mines cognosci uolunt. Quem
 admodum maligni pictores, qui
 hominis imaginem ex aliqua no-
 ta aut ulcere natura seu casu insi-
 ta corpori effingunt, claramq;
 esse cupiunt. Iniquum profecto,
 id quod laudabile potissimum
 fuerit, alicuius peioris gratia ma-
 nifesti occultare, & uirtutem ex
 uicinitate uicij (si quod fortè re-
 peritur) calumniari. Fortitudi-
 nem audaciam potius appella-
 bunt, modestum uerò, sine sensu
 hominem : iustum, immitem &
 nimium seuerum; prudentem, a-
 stutum:

stutum: magnificum, uastum: liberallem, ut prodigum taxant, Parcum auarum dicunt. Deniq; omnis uirtutis species in uicina uitiorum nomina conuertunt, nusquam calumniâ rebus laudatis deficiēte. Non enim ita in locis desertis echo in ipsos clamantes intempestiuē reuertitur, sicut in hominem iniustum & contumeliosum cōtumelia reuertitur. Basilii. Ira certamen excitat, certamen uerò conuicium, conuicium uerbera, uerbera demū uulnera, ex quibus mortes ipsæ sæpe sequuntur. Idem Basilii: Quid aduersario durius esse potest, quàm te animū gerere contumelijs omnibus altiores?

Opor

Oportet motus animi insanos
 ac precipites exemplo sanctorū,
 ac beatorum præceptorum me-
 moria cohibere. Mox: Ille ma-
 ledicat, tu nihil moueare. Gym-
 nasium quoddam & exercitatio
 ad philosophiā uerba illius sint.
 Si enim nihil moueris, integer
 es, ac animo sanus. Si uerò ali-
 quid pateris, saltem in te conde-
 tristitiam. Basiliius. Magnum
 ac durum peccatum cōfessio, las-
 chrymæ, continua uigilia, assis-
 duum ieiunium delebunt, denis-
 que leuiorem longè hanc sarcis-
 nam poenitentia reddet. Basil.
 Ob diuitias tumes? ob maiores
 elatus es? aut patria, seu fama, seu
 honoribus superbis? Attende ti-
 bipsi,

bipſi, quòd mortalis es, quòd
terra es, & in terram citò reuerſ
teris. Illos pauliſper respice, qui
in ſimili tumore ac ſuperbia fue
re. Vbínam ſunt, qui ciuiles ias
ctabant factiones, ubi oratores,
ubi populares? Vbi panegyrica
& encomia celebrantes? Vbi cla
riſſimi equorum nutritores, dus
ces, ſatrapæ, tyranni? Nónne in
uia cinis? Nónne eorum memos
ria in paucis oſſibus? Respice ſes
pulchra, ſi diſcernere uales, quis
ſeruus, quis dominus, quis pau
per, quis diues, &c. Baſilius.

Mala nō Deum cauſam habent,
ſed noſipſos. Principium namq;
& radix peccati, in nobis, & in
noſtra poteſtate, &c. Idem: Ma
lum

lum propriè tantum est peccatum, hac uerè dignum appellatione, quòd in nobis existat, & ex nostra proueniat optione, utrum reijcere, an acceptare uelimus. Reliqua uerò quæ appellantur mala, partim ad exercendos bonos dantur, partim ad castigandos in peccata uaria motus. Basil. Idem: Vnde, quæso, iniquus homo? Ex ipsius libera uoluntate. Vnde malus diabolus? Ex eadem penitus causa, &c. Mox: Aduersarius igitur nobis est diabolus ob antiquam ruinam, à qua nos Dominus liberauit, ac per obediētiam quodammodo renouauit, ut de inimico triumpharemus. O nuncq; diabolus

diabolus fuisset. Si in eo ordine,
quo ab initio cōstitutus fuit, re-
mansisset. Postquam uerò ab au-
ctore suo defecit inimicus qui-
dem Dei, inimicus item homi-
nis ad ipsius imaginem constitu-
ti est. Nam ideo Misanthropos
existit, qui Deo sit rebellis. Nos
uerò, ut eius opus, odio perse-
quitur, ut eius imaginem inse-
ctatur. Ille igitur sapiens & pro-
videntissimus rerum humanarū
dispensator, eius utitur ad nos-
tram exercitationem malignita-
te, quemadmodum medicus uis-
peræ ueneno ad salutarem me-
dicamentorum preparationem.
Sed quidnam est diabolus, in-
quis? quis ordo? quæ dignitas?
& deo

& demum, unde satani, seu satana
 nas cognominatur? Saranas igitur,
 qui bono aduersetur, appellatur.
 Basil. Sedens ad mensam,
 ora: panem accipiens. danti gratias
 habe: uino corporis debilitatem
 sustentans, reminiscere donum
 Dei præbentis in cordis lætiti-
 am, & infirmitatis humanæ
 consolationem. Præterit usus ci-
 borum, memoria præbentis tibi
 cibos non prætereat. Induens
 tunicam, auge in Deum charita-
 tem: pallium tibi obuoluis, gra-
 tias age tribuenti, qui per bru-
 mam & æstatem necessaria nobis
 operimenta parat, uitamq;
 nobis cōseruat, simulq; omnem
 aufert foeditatem. Desinit dies,
 gratias

gratias ei habe, qui solem nobis
tribuit operum diurnorum mi-
nistrum. Ignem quoq; & lunam
per noctem & multa alia uitæ
necessaria abunde suppeditat.
Nox uero adueniens alias tibi
meditationes orationis ministra-
bit. Quando in cœlum respexeris,
quando astrorum pulchritu-
dines cōtemplaberis, uisibilium
Domino gratias habe, Deum
omnium cōditorem & artificem
adora, qui in sapientia cuncta
creauit. Quando item uideris o-
mnium animalium naturam so-
mno occupatam, rursus adora,
qui nos per somnū à laboribus
continuis soluit, & ex parua re-
quie rursus ad agendi uirtutem
I reducit

reducit. Nox igitur nō sit quem
admodum fors quædam pro-
pria & electa, tota somno dedita.
Neque committas, ut per somni
insensibilitatē uitæ tibi me-
dium sit inutile, sed noctis diduc-
cas tempus in somnum & ora-
tionem. Basil. Quid retribuam
Domino pro omnibus quæ re-
tribuit mihi. Quæ autem tribue-
rit, uideamus. Ex nihilo me pri-
mum in lucem produxit, ratio-
neq; & oratione ornauit, tot ar-
tes uitam iuuantes dedit, cibos
ex terra nobis produxit, peco-
rum animaliumq; ministeria de-
dit, propter nos imbres, nostri
gratia sol, luna. In terris uerò
montana, campestriaq; ornantur, per

tur, per quæ ad montiũ uertices
 euadimus. Nostri gratia fluunt
 amnes, scaturiunt fontes, mare
 ad mercaturam nauigatur. Præ-
 terea extant metallorum gratia
 diuitiæ, tot ubique amœnitates
 ob ingentem in nos Dei nostri
 beneficentiam, uniuerſa hæc no-
 bis creatione ſubminiſtrâte. Sed
 quid hæc parua dicere opus? No-
 ſtri gratia, Deus homo & uer-
 bum caro factum, noſtrumq; ta-
 bernaculum accepit. Erga capti-
 uos beneficus et liberator. In eos
 qui ſedent in tenebris & umbra
 mortis ſol iuſtitix: in morte, ui-
 ta: in inferno, lux: in mortuis, re-
 surrectio, ſpiritus adoptionis,
 gratiarum diſtributio, coronæ
 I ij rum

rum promissio, & alia per quam
 multa, quæ enumerare facile nō
 sit: quibus deniq; omnibus uox
 illa Prophetę quadrare uidetur:
 Quid retribuam Domino, pro
 omnibus quæ retribuit mihi: Et
 rursus, hæc nō dicitur, tribuisse,
 sed retribuisse: munificus & in
 dando maximus. Non ut ab ini
 tio gratiam tribuens, sed ut red
 dens gratis hominibus. Grati
 dinem enim accipientium gratiā
 loco beneficij commemorat at
 que computat, qui & opes dans
 abs te per manus pauperum elee
 mosynam petit, & quanquā suas
 ipsius accipit, gratias nihilomi
 nus tibi, ut de re tua, uult redde
 re. Quid igitur retribuemus Do
 mino

mino pro omnib. quæ retribuit
 nobis. Basilii. Diuersa nobis
 Musica longè melior existit, &
 ad meliora sequēda nos excitat.
 Dauid sacrorum canticorū poē-
 ta, cythara ex insania Saulem re-
 gem liberauit. Dicitur & Pytha-
 goras in ebrios olim incidēs, iuss-
 sisse tibicinem conuiuio luxurio-
 so præsidem, mutare harmo-
 niam, ac Dorion canere. Atque
 hoc modo melodix, illos ad so-
 brietatem reduxisse, qui eiectis
 de capite coronis, omnes sanè e-
 rubuerunt. Basilii. Hæc est
 martyrum uera laus, alios ad eo-
 rum uirtutem emulandam inui-
 tare. Basilii. Martyres in me-
 dium procedentes, sese Christianos
 I in nos esse

DICTORVM ECCLE.

nos esse confessi sunt, O beatas
linguas, quæ sacrâ illam uocem
emiserunt, quam aër quidem ex-
cipiens, sacer est factus: angeli au-
dientes plauferunt, diabolus ue-
rò cum dæmonibus magnam ac-
cepit plagam, Dominus postre-
mò in cœlo descripsit. Basiliius.
Sic dixit Gordius Martyr, refe-
rēte Basil. Nolite flere super me,
sed flete super Dei inimicos, qui
in Christianos cōtinuò grassan-
tur. Ipsos, inquam, flete, qui ignē
nobis parant, sibi met gehennæ
incendia iramq; in die iræ thesau-
rizant. Meum sollicitare atq; e-
mollire pectus desinite. Ego e-
nim pro nomine Domini Iesu
Christi, mille pericula, mille mor-
tes, si

tes, si opus foret, adire sum para-
tus. Beneficium igitur hoc fra-
tres dilectissimi gratiam hanc mi-
nimè deficientem, ac sine inuidia
ex Deo obtinemus, ut paratum
sit nobis & ecclesiæ per hos mar-
tyres auxilium, exercitum trium-
phantium, chorum laudantium
Deum. Sæpe operam dedistis,
sæpe laborastis, ut unum pro vo-
bis orantem inueniretis: quadra-
ginta sunt hi unam orationis e-
mittētes uocem. Vbi enim sunt
duo uel tres in nomine Domini
congregati, ibi Deus est. Vbi ue-
rò quadraginta fuerint, quis du-
bitet Deum esse præsentem? Qui
aliqua præmiſſe angustia, ad hos
confugiat, qui rursus lætatur,
I iiii hos

hos oret. Hic aut à malis liberetur, ille ut duret in rebus lætis. Hos mulier orans pro filijs auditur, peregrinanti uiro reditum incolumem, egrotanti uero salutem implorat. Cū his ergo martyribus nostras effundamus preces. Adoleſcentes ſuos coæuos imitentur. Patres talium eſſe filiorum parentes exoptent. Matres exemplum matris optimæ ſpectent. Baptiſmus eſt captiuorum æris alieni remiſſio, peccati mors, animæ regeneratio, amictus ſplendescens, character indeprehenſibilis, Eccleſiæ iter, regni cœleſtis conciliatio, adoptionis gratia. Longo tempore mundo uiuimus, reliquum, ut nobis

nobis ipsis Deoꝛque uiuamus.
 Idem Basilius: Multa sanè ad ba
 ptismi uocationem spectant, ut
 in aqua & spiritu renati, per poe
 nitentiam cum Deo crucifixi ui
 uamus. Item: Credentem ad
 moneri oportet, ut ab omni pec
 cato abstineat. Basil. Nos igitur
 frustra baptismi gratiam re
 cipimus, nisi liberati à diaboli ty
 rannide, ab omni praua animi
 cupiditate abstinemus. Deinde
 non solum mundo & concupis
 centijs eius, sed mutuis commu
 nibusq; ac iustis officijs, deniq;
 uitæ propriæ renunciauerimus,
 quando eorū aliquid nos à de
 bita, uelociq; in Deū obseruan
 tia retraxit. Sic demum Christi

I v discip

DICTORVM ECCLE-

discipuli uocari digni erimus.
 Mox paulatim Moſem et Pro-
 phetas, præterea Euangelistas &
 Apoſtolos didicerimus: Incar-
 nationem poſtremo Domini
 noſtri Ieſu Chriſti eiusq; myſte-
 riorum omnium præceptiones
 probè tenuerimus, profecto in
 ſpe uitæ æternæ coeleſtisq; re-
 gni continuo uerſabimur, no-
 bis quandoq; et ihs qui diligunt
 aduentum eius, gratia Dei ac
 Domini noſtri Ieſu Chriſti no-
 bis prouenturi. In primis oc-
 caſio maxima eſt mortalibus ad
 illecebras curasq; ſeculares, ac
 ad multas & anxias cogitatio-
 nes quaſi ſeminarium matrimo-
 nium eſt. Baſilius. Si Martham
 cupis, miſtra pauperibus, ho-
 ſpites

spites excipe, redime captiuos,
uiduas ac pupillos suscipe. Talis
bus enim hostijs promeremur
Christum. Si uerò Mariam, uer
bis Dominicis uaca, lectione,
meditatione, scripture, oratio
ne animum pascere, quibus te an
te omnes, deinde cæteros ædifi
care possis. Idem: Scriptura,
ieiuniũ, oratio, præsentanea re
media, ne ab animi proposito,
ullis inimicorũ illusionibus aut
inanib. phantasmatibus alieni red
damur. Basilii. Idem: Postea
quàm præcepta piè conuersandi
tradidisset, subiicit: Sic & Pa
tres nostri, ac procures Christia
ni fecere, sic Apostoli & innum
erabiles Episcopi, Eremitæ
quoq; & idiotæ nonnulli, &c.

Ne sis

Ne sis turbæ amator, Non di-
 uersa obibis loca, seu ciuitates ui-
 sere cupidus, sed Eremitarum tantum
 amator & cultor. In te ipso tecū
 esto, te tantum tuāq; conscientia
 contentus. Preces ad Deum &
 psalmodia tuum sit ordinarium
 opus: lectiones ne despice, noui
 præsertim Testamenti. Basilii.

Statim incipiente die, à diuinis
 precibus exordiri, Deumq;
 orare oportet, hymnis quoq; ac
 canticis omnium cōditorem lau-
 dare; deinde cum sol effulserit al-
 tius, ad opera cōuerti, precibus
 tamen ad Deum & hymnis con-
 tinuò comitantibus, quæ opera
 ac negocia tanquā salubres con-
 dūant. Basilii. Maxima autē
 uia ad

uia ad officij obseruationem, est
 sacrae scripturae meditatio: in hac
 enim hypothecae & precepta ui
 uendi traduntur, & beatorum
 uiuorum uitae ac exempla con
 scripta reperiuntur, quae tanquam
 imagines quaedam uiuae ad imi
 tationem bonorum operum no
 bis proponuntur. Basil. Idem:
 Preces rursus ac supplicationes
 ad Deum lectionibus succedentes
 uiridiores uegetioresq; a
 nimam, & ob desiderium Dei
 ardentiores reddunt. Idem:
 Preces ante cibum ad Deum Pa
 rochum seu prebitorem pro ijs,
 quae tunc tribuit, & in futurum
 subministrabit. Aliae item pre
 ces post cibum, quae gratias red
 dant,

DICTORVM ECCLE.

dant, faciendæ. Totius autē tem-
 poris diei ac noctis, una tantum
 hora cibo dicata sit. Reliquas
 mentis & spiritus actionibus im-
 pendere, Asceten & eū qui Deo
 seruit, oportet, Basil. Oratio-
 nis tempus uita sit tota, Psalmo-
 dia uero ac flectendi genua con-
 tinuatio quibusdam interuallis
 compescatur ac quiescat. Horæ
 à sanctis uiris precibus ad Deū
 ac laudib. dicatę sequendæ sunt.
 Ait enim magnus Dauid: Me-
 dia nocte surgebam ad confiten-
 dum nomini tuo super iudicia
 iustitiæ tuæ. Rursus ait: Vespere
 & mane & meridie. Sed & san-
 cti spiritus præsentiam tertia re-
 fert hora, quemadmodum in a-
 ctibus

etibus didicimus, quum admis-
rantibus linguarum uarietatem
Pharisæis, Petrus ait: Non enim
ebrii sunt hi, sicuti putatis, cum
hora sit diei tertia. Nona uero
crucis Dominicæ memoriā tes-
tatur. Quū ipse Dauid: Septies,
ait, laudaui te. Restat ergo alia
hora, quæ hora orationis hebdo-
mada impleat: hæc meridiana
fuerit, cæteras diuidens, ante ci-
bum obeūda, ut omnino septies
laudandi Deum periodus absol-
uatur, Basiliius. Si contrarium
aliquid mādati Christi, uel qd'
illa corrūpere uideatur, aut cōta-
minare, iubemur ab aliquo face-
re, tēpus est nos dicere: Obtem-
perare Deo magis oportet, q̃
homini.

DICTORVM ECCLE=

hominibus. Basil. Nunquam
 tempus est risus fidelis animæ,
 & maximè quum tam plurimi
 sint, qui per præuaricationem le-
 gis Deum dehonestet, & in pec-
 catis suis moriantur, pro quibus
 utiq; tristari atq; lugere indefi-
 nenter conuenit. Hæc sanè Basilio
 Magnus.

S. HILARIUS EPISCO-
pus Pictauensis,

¶ Optimus lector est, qui dic-
 torum intelligentiam expectet
 ex dictis potius, quàm imponat,
 & retulerit magis, quàm attulerit:
 neque cogat id uideri dictis
 contineri, quod ante lectionem
 præsumpserit intelligendum.
 Hæretici pias Ecclesiæ prædica-
 tiones

tiones uelamēto profefsionis im
 piæ furati sunt. Idem Hilarius:
 Lis corū nostra fides est. Idem:
 De intelligentia hærefis, non de
 Scriptura est. Spiritus S. expe
 tendus est, promerendus est, &
 deinceps præceptorum fide at
 que obseruatione retinēdus. Hilar
 ius. Ex uerbis sensum sequa
 mur, & ex sensu rationem intel
 ligamus, & ex ratione ueritatem
 apprehendamus. Hilar. Hoc
 impudētia est hæretici, ut quòd
 errat, prudentiam uelit existima
 ri: & quòd cum multis errat, in
 telligentiam esse asserat ueritatis,
 dum minus erroris esse existima
 tur in multis. Hilarius. Idem:
 Ingerunt nobis primū nomis

K. na ue

DICTIONVM ECCLE.

na ueritatis, ut uirus falsitatis introëat. Hilarius. Hoc Ecclesiæ propriū est, ut tum uincat, quū læditur, tum intelligatur, quum arguitur, tum obtineat, quum deseritur. Idem: Hæretici omnes contra Ecclesiam ueniunt, &c. Idem: Inter hæc Ecclesiæ fides Euangelicis atq; Apostolicis fundata doctrinis, &c. Hilarius. Non sufficit nobis docuisse, quæ pia sunt, nisi pijsima ea esse per id intelligantur, dum quæ impia sunt, refelluntur. Excutiat nunc ingenij sui aculeos omnis hæreticorum schola, &c.

Item: Extendite nunc uibratas sibilis linguas hæretici serpentes, &c. Hilar. Hoc (puta Catholicum

tholicum fidei dogma) Ecclesia
intelligit, hoc Synagoga non cre
dit, hoc Philosophia non sapit,
Mox : Philosophiæ præda est,
quisquis Christum uerū Deum
nescit. Hilar. Dictorum intel
ligentia, aut ex prepositis, aut ex
consequentibus expectetur.

Idem : Apostolicam fidem ho
mo seculi non capit. Idem: No
bis natus est, nobis passus est,
nobis mortuus est, nobis resur
rexit. Idem: Hunc Apostolor
rum & Martyrū sepulchra per
uirtutum operationes loquun
tur, hunc potestas nominis sui
probat, hunc immundi spiritus
profitentur, hunc punitorū dæ
monum resonant mugitus. Hila
rius Episc. K ij Contra

DICTORVM ECCLE.

Contra principem defensorem
 hereſeos ſic tonat Hilarius: Pro-
 clamo tibi N. quod Neroni lo-
 cuturus fuiſſem, quod ex me De-
 cius & Maximianus audirent.
 Contra Deum pugnas, contra
 Eccleſiam ſæuis, ſanctos perſe-
 queris, prædicatores Chriſti o-
 dis, religionem tollis, tyrannus
 non iam humanorum, ſed diui-
 noum. Mox: Chriſtianum te
 mētiris, Chriſti nouus hoſtis es,
 Antichriſtum præuenis, &c.
 Idem contra eundem: Sine mar-
 tyrio perſequeris. Plus crudelita-
 ti ueſtræ Nero, Deci, Maximia-
 ne debemus. Diabolū enim per
 uos uicimus, ſanctus ubiq; bea-
 torum martyrum ſanguis exce-
 ptus

ptus est. Dum in his dæmones
 mugiunt, dum ægritudines des-
 pelluntur, dum admirationum
 opera cernuntur, eleuari sine las-
 queis corpora, & suspensis pede
 foeminis uestes non defluere in
 faciem, uri sine ignibus spiritus,
 confiteri sine interrogantis incre-
 mento fidei. At tu omnium cru-
 delitatum crudelissime, damno
 maiore in nos & uenia minore
 desæuis. Subrepis nomine blan-
 dientis, occidis specie religionis.
 Impietatem peragis, Christi fidē
 Christi mendax prædicator ex-
 tinguis. Ecce morem heretici,
 Per recti speciem, inquit Hila-
 rius, praua confirmat, & per ra-
 tionis nomen, insana constituit.

K iij Nolo

Nolo (inquit hæreticus) uerba,
quæ non scripta sunt, dici. Mox
contra eundem Hilarius: Vetas
non scripta dici, & ipse non scrip-
tis tamen uteris, neq; quæ sunt
scripta loqueris, &c. Nostrates
etiam hæretici ad sacras tantum
scripturas prouocāt, quib. tamē
deprauatis in nos utūtur, nec re-
cipiunt orthodoxè intellectas.

¶ Clamat Hilarius: Catholicus
sum, Nolo esse hæreticus, Chris-
tianus sum, nō Arianus: Et me-
lius est mihi in hoc seculo mori,
quàm alicuius priuati potentia
dominante, castam ueritatis uir-
ginitatem corrumpere. Mox:
Hæretici non cessant ore impio
& sacrilego animo Euangeliorū
synce

synceritatem corrumpere, & rectam Apostolorū regulam deprauare. De iisdem Hilarius: Cogunt, nempe non ut Christiani omnes sint, sed ut Ariani, & confessam in Deo fidem ad consortiū piaculi sui sceleris compellunt. Tutissimū nobis est, primam & solam Euangelicam fidem, confessam in baptismo intellectamq; retinere. Hilarius.

Facta nunc est fides temporū potius quā Euangeliorū, dum & secundum annos scribitur, & secundum confessionem baptismi non tenetur. Periculosum nobis admodum atq; etiam miserabile est, tot nunc fides existere, quot voluntates: & tot doctrinæ

K iij nas,

nas, quot mores, &c. Hilarius.

Memento neminem hæretico-
rum esse, qui se nunc non secun-
dum scripturas prædicare ea quib-
us blasphematur, mentiatur.

Mox : Scripturæ non in legen-
do, sed in intelligendo sunt: neq;
in prævaricatione sunt, sed in cha-
ritate. Idem Hilarius dicit hæ-
reticas Ecclesias exilijs & carceri-
bus terrere, crediq; sibi cogere,
&c. Malè intelligitur Hos-
musion, quid ad me bene intelli-
gentem? Hilarius. Non ego au-
dio : Christus ex Maria natus
est, nisi & audiam : In principio
erat uerbum, & Deus erat uer-
bum. Non audiam Christus esu-
riuit, nisi post quadraginta die-
rum

rum ieiunium audiam : Non in
 pane solo uiuit homo. Non au-
 diam sitiuit, nisi audiam: Qui bis
 berit de aqua, quam ego dederō
 ei, non sitiet in æternum. Non
 audiam : Christus passus est, nisi
 audiam : Nunc est hora ut filius
 hominis clarificetur. Non au-
 diam: Mortuus est, nisi audiam:
 Resurrexit. Nihil à ludæis sci-
 entia cognitionisq; petere per-
 mittimur, sed in Christo salutem
 omnem & spem locantes, admo-
 nemur prioris uitæ abstinere. Hi-
 larius Dignitas originis, in o-
 perum cōsistit exemplis, & pro-
 sapia gloria fidei imitatione re-
 tinetur. Idem Hilarius: Præ-
 mium futuri atq; honos, præsen-
 tis uitæ

K v

DICTORVM ECCLE.

tis uitæ operibus est merendus.

Item: Misericordibus misericordiæ munera preparat. Mox: Misericordiam suam Deus solis misericordibus est præstaturus.

Idem: Charitas plurimum peccatorum tegit, & errorum nostrorum ambitiosa ad Deum patrona est, &c. Hæc rectè perfecteque uiuentium merces est, ut in nouam coelestemque substantiam ex hac corruptibilis corporis materia transferantur. Hilar.

Optimum est exemplo potius docere, quàm dictis. Hilarius.

Quid enim meriti est, Domino dicere: Domine? Nunquid Dominus non erit, nisi fuerit dictus à nobis? Et quæ officij sanctitas est, nos

est nominis nūcupatio, cum cœ-
lestis regni iter obedientia po-
tius uoluntatis Dei, non nuncu-
patio repertura sit. Idem Hila-
rius: Dominus nos uoluit & ef-
ficere, quæ iussit, & credere, quæ
spopondit. Item: Salus Gen-
tium omnis ex fide est, & in præ-
ceptis Domini uita est uniuerso-
rum. Hilarius. Propositis pe-
riculorum omniū motibus Chri-
sti nauem, id est, Ecclesiam in-
troimus, scientes nos mari uen-
toꝝ iactandos. Hilarius. Non
duas tunicas: sufficit enim nobis
semel Christus indutus, neue per
prauitatem intelligentiæ nostræ,
altera deinceps uel hæreseos, uel
legis (Mosaicę) ueste induamur.
Hilarius. Vos

DICTIONVM ECCLE-

Voluntas unicuique sua adiacet. Idem Hilarius: Facientes uim regno coelorum, ipsum illud fidei iustificatione diripiunt.

Mox: Sapientiae opus, fides, charitas, spes, pudicitia, ieiunium, continentia, humilitas, humanitas, &c.

Onus leue sic describit: Scelere abstinere, bonum uelle, malum nolle, amare omnes, odisse nullum, aeterna consequi, praesentibus non capi, nolle inferre alteri, quod ipsi sibi perpeti sit molestum. Hilarius. Fabri filius Iesus, ferrum igne uincentis, omnem seculi uirtutem iudicio deconquentis, massamque formantis in omne opus utilitatis humanae, &c.

¶ Spiritus septiforme, ut per Esaiam

sa iam tradit, munus est. ¶ Christus cum angelis aderit, reddens singulis ut merebuntur. Ramus ficus Antichristus esse intelligetur, Zabuli filius, peccati portio, legis assertor. Hilarius.

Duo sunt in lecto, eandem passionis Dominicæ requiem prædicantes, circa quam & hæreticorum & Catholicorum eadem atq; una confessio est. Hilarius.

Idem: Vigilare nos propter aduentum furis admonuit, & orationum assiduitate detentos, omnibus præceptorum suorum operibus inhærere. Lampades animarum splendentium lumen est, quæ sacramêto baptismi splēduerunt. Oleum boni operis est fructus.

fructus. Idem: Alienis operibus ac meritis nemo adiuuandus, quia unicuique lampadi suae emerre oleum est necesse. Hilarius.

Peregrinationis tempus, poenitentiae spacium est, quo in coelis à dextris Dei assidens, potestatem uniuerso generi humano fidei atque operationis Euangelicae permisit, &c. Unguentum boni operis est fructus. Hilar.

Præstat Dominus sapientiã his, qui per meritum operum, gratiam intelligentiæ consequuntur.

Idem Hilarius: Perfectam beatitudinem solum uelle non obtinet, nisi uoluntatem sequatur operatio. In Ecclesia quidem manentes, sed Ecclesiæ disciplinam
nam

nam nō tenētes, ut auari, ebrios
 si, tumultuosi, procaces, superbi,
 simulators, mendaces, rapaces.
 Et ad hæc quidem uicia nos na-
 turæ nostræ propellit instinctus
 &c. Hilarius. Sine intermissio-
 ne oremus, cum per opera Deo
 placita, & in gloriam eius sem-
 per exercitia, sancti cuiusque uiri
 uita omnis oratio sit, Hilarius.
 Plures Dei metus in Ecclesia cō-
 tinet, sed eosdem tamen ad secu-
 laria uicia seculi blandimēta sol-
 liciant. Orant, quia timent: pec-
 cant, quia uolunt: Christianos se
 nuncupant, quia bona spes est
 æternitatis: Gentilia agunt, quia
 blanda præsētia sunt. Hilarius.

Vtetur quis planē auro suo
 in moris.

in morte, si eo rectè utitur in uita: si esuriētem pane suo aluerit, si nudum ueste sua texerit, aut ægrum sumptu suo refouerit, aut captiuū libertati suæ redemerit. Hæ sunt planè ambiciosæ apud Deum humani thesauri legationes, hæc potentia deprecandorum criminū, & uera suffragia. Sic auro demutamur, ut ex terrenis cœlestes, & ex mortalibus simus æterni. Hæc infidelis ille populus (Iudæos sentit) non cogitans, & Dei mandata contemnens, putansq; se per legem, quæ futurorum bonorū umbra est, esse diuitem, &c. Hilarius.

Non ipsa illa iustitiæ opera sufficient ad perfectæ beatitudinis meritis

meritum, nisi misericordia Dei
 etiam in hac iustitiæ uoluntate,
 &c. Mox: Quamuis probabili
 lis per iustitiæ operationem uita
 iustorum sit, tamen per miseri
 cordiam Dei plus meriti conse
 quetur. Hilarius. Impij nolunt
 credere, quod negare non pos
 sunt. Hilarius. Item: Aliud est
 nolle, aliud nō posse. Ex Deo
 magis quam in contumeliā Dei,
 hominibus est placēdum, ut per
 diuina instituta, & probitatē fi
 delis uitæ innocētisq; placeatur.
 Ceterum placere tantum homi
 nibus uelle, Deo est displicere.
 Hilarius. Despiciūtur oratio
 nes leues, diffidentes, inutiles, se
 culi curis anxix, & rerum corpo
 ralium desyderijs implicatæ, bo
 L norum

norum operū fructib. inſœcun-
 dæ. Dñ gentiū muti, ad impo-
 ſitionem manuum noſtrarū pœ-
 næ ſuæ uocibus ingemiſcentes.
 Hilarius. Progreſſus Eccleſiæ
 in matutinum & uerſpentinorū
 hymnorum delectationes, maxi-
 mum miſericordiæ Dei ſignum
 eſt. Dies in orationibus Dei in-
 choatur, dies hymnis Dei clau-
 ditur. Hilarius. Audiat orans
 tis populi conſiſtens quis extra
 Eccleſiam uocē, ſpectet celebres
 hymnorum ſonitus, & inter di-
 uinorum quoq; ſacramētorum
 officia reſponſionē deuotæ con-
 feſſionis accipiat, neceſſe eſt ter-
 reri omnem aduerſantem, & bel-
 lari aduerſus diabolū uincitq;
 reſurrectionis fide mortem tali
 exulſ

exultantis uocis nostræ (ut dictum est) iubilo. Hilarius. Alij martyres in uinculis carcerū gloriantur, alij cæsi in uerberib. gratulantur, alij potestati irreligiosorum desecanda foeliciū capitum colla submitunt, plures in extructos rogos currunt, & trepidantibus poenę ministris, ignē saltu deuotæ festinationis insiliunt: alij in profundum demergendi nō in aquas necaturas, sed in refrigerium æternę beatitudinis decidunt, toto ipso se corpore Deo hostiam tanquam holocausta præbentes. Haftenus D. Hilarij dicta.

GREGORIUS NAZIANZEN.

¶ In martyrum honorem præsens Panegyris peragitur, in qua

L ij celestis

celebrantur uulnera, & uincula,
 & tormenta, & ignis minæ, gladiorum acies, & bestiarum ferocitas, & tenebræ, & inedia, & barathra, & pecuniarum direptiones, & membrorum amissiones, & tandem mortes ipsæ, quæ omnia illi alacriter sustinuerunt, tanquam in alijs decertarent corporibus, quo aliquid fierent, & hæreditatem quandam assequeretur. Nonne igitur cum spe eadem, pro brauiio tanto, & sub agonothere tali, contra eundem decertare deberemus tyrannum. Præsens tempus est operationis, futurum uero retributionis. Excitemini igitur. Idem: Nihil adeo paruum est, si Deo fuerit oblatum, licet sit minimū, licet

licet paruo precio dignum, cui
omnino aditus denegetur, aut
quod non suscipiat misericors il
le, qui cuncta iusta nouit expen
dere statera. Suscipit plantatio
nem Pauli, tanquam Pauli, &
Apollo irrigationem, & uiduæ
affulos duos, & humilitatē Pu
blicani, & Manasse confessionē.

Nazianz. Omnia ad Deum,
hymni, preces, uigilię, lachrymę,
opes incomprehensibiles, mori
mundo, uiuere Christo, carnem
exinanire, animam abstrahere à
corpore, &c. Greg. Nazianz.

Scimus Deo acceptum esse, quic
quid fit pro uiribus. Et hæc quis
dem præstitimus: alia autē præ
stabitur, ac singulis annis nos,
qui superstites sumus, honores

L in hos in

DICTIONVM ECCLE-

hos instaurabimus, ac defuncto-
rum renouabimus memoriam.
Gre. Nazianz. Idem orat pro
defuncto fratre Cæsario: O Do-
mine omnium, et factor, qui lon-
gè distas ab hac factura: ô homi-
num tuorum Deus, & pater &
gubernator: ô uitæ & mortis
Domine: ô animarum nostrarū
custos & benefactor, &c. Nunc
quidem Cæsarium suscipe, pere-
grinationis nostrę primitias, et c.

Mox: Suscipe & nos postea
in tempore opportuno, &c.

Multa quidem & alia extant in-
dicia, uelut pauperum sustentas-
tio, hospitem exceptio, animæ
per temperantiam purgatio, fa-
cultatum portio Deo consecra-
ta, &c. Nazianz. Nihil hono-
rabile

rabile cenſeo, quod non perdu-
 cit ad uirtutem, neq; meliores fa-
 cite eos, qui illi ſtudent. Idem
 Nazianz. deſcribens paſſionem
 Catholicorum temporibus hæ-
 reticorū, ſic ait: Splendidis, con-
 tra nos extitere certamina: exilia
 uoco, fugas, bonorum publicaſ-
 tiones, inſidias tam manifeſtas
 quā occultas. Tempus perſuaſo-
 dendi nō erat, ſed ui cuncta ages-
 bantur. Quum perſuaſio locum
 non haberet, quidam pellebantur
 ab eccleſiis, quicunq; rectam
 ac noſtram ſequebantur fidem.
 Alij autem qui regiam (Valen-
 tis) ſequebātur perditionem, in-
 troducebantur. Nonnulli impie-
 tatis exigebant ſubſcriptiones,
 alij uerò his atrociora etiam ſcri-
 bebant.

bebant. Presbyteri exurebātur,
 duces uerò impij nequaquā Per-
 sas superabant, nō Scythas subi-
 gebant, non genus aliud barba-
 ricum persequebantur, sed con-
 tra ecclesias militabant, ac inter
 altaria saltabant, sacrificiaq; in-
 cruenta, hominum & sacrificio-
 rum sanguine cruentabant, ac
 uirginum pudorem uiolabant,
 &c. Hæc Gregorius Nazianz.
 ¶ Verba Basilij ad Satrapā hæ-
 reticum; In alijs modesti sumus,
 et omnibus reliquis humiliores;
 ubi uerò Dei negocium pericli-
 tatur, cunctis alijs contemptis,
 ad illum solum respicimus. Glor-
 dij, bestię, ungulæ carnes disse-
 cantes potius delitię nobis sunt,
 quàm tormenta; Ideo iniuria as-
 sice,

fice, minare, & omnia, quæ uo-
lueris, perage, ac potestate frue-
re. Sed & rex audiat, Nunquam
adiges aut efficies, ut astipule-
mur impietati.

NAZIANZ.

¶ Quum martyrum laudes re-
lego, corpus contemno, & cum
laudatis uersor, atq; ad certamē
excitor. Nunc in coelis degit
(Basilius) ibiq; pro nobis, ut ar-
bitror, sacrificia offert, ac pro
populo orat. Licet enim relique-
rit, non tamen omnino reliquit.

Eiusdē ad Basil. apostrophe:
Ex alto nos respice, & carnis sti-
mulum, instructionem nostram
à Deo nobis datā, aut siste tuis
precibus, aut fortiter me perfero
re persuade, &c. Idem Nazio

L v anz.

anz. de sorore Gorgonia testatur de eius psalmodia, eloquiorum diuinorum colloquijs, genuum attritorum inflexione, & pauimenti instar induratorum, & lachrymis, &c. Mox exclamat: O noctes insomnes, Psalmodiæ & Stationes, &c. Mox: O clamor nocturnus, nubes etiam pertransiens, & ad cœlum usq; perueniens. o feruor spiritus, idem audens quod canes nocturni, propter desiderium orationis, &c. Idem Nazianz. de religiosis monachorū operibus sic: Vigilię, ieiunia, orationes, lachrymæ, genarum calli, pectoris percussio, suspiria ex profundo cordis emissa, statio nocturna, mentis ad Deum eleuatio, tener
luctus

luctus atq; indeficiēs, remedium
cōpunctionis, cantantes illi, glo-
rificantes, meditātes legem Do-
mini die ac nocte, &c. Idē Na-
zianz. de patre defuncto, qui E-
piscopus fuerat, loquitur: Vt es-
go mihi persuadeo, nunc magis
proficit precib. quā antea do-
ctrina. Quanto enim Deo est
propinquior, postquam uincula
deposuit corporalia, &c.

Idem de uxore huius Episcopi:
Carnes suas ieiunijs & uigilijs
macerauit, psalmodia tam no-
cturna quā diurna se exercuit,
uirginitatem dilexit, tametsi uine-
dis esset ligata cōiugalibus. Na-
zianzenus. Pulchra est hospita-
litas, cuius inter iustos testis est
Loth Sodomites, sed non So-
domi

domites moribus: inter peccatores autem Rhaab meretrix, sed non meretrix professione, quæ propter hospitalitatis amorem laudata est & saluata. Nazianz.

Ne mihi accidat, ut dum illi (pauperes Christi) egēt, ego uel diteſcam, uel rectè ualeam, nec illorum ſuccurram uulneribus: non alimēta habeam neceſſaria, non tegmina, nō ſub tecto quieſcam, niſi panem porrigam, niſi pro facultatibus meis ueſtimēta impartiar, niſi in domo excipiam: omnia enim Chriſto repōnenda ſunt, quo ſublata cruce, ritè illum ſequamur, ac leues & expediti ad mundum ſubuolemus ſupernum, à re nulla detracti, & pro omnibus lucremur Chriſtum,

stum, propter humilitatem exaltati, & propter paupertatem locupletati, aut ideo facultates nostræ cum Christo sunt diuidendæ, ut possidere, tanquam per bene possidere sanctificetur, & non habentibus sit cōmune. Nazianzenus. Obediamus igitur uerbo, quæramus requiem quæ illic est, abijciamus facultatē quæ hîc est: quod bonum in illis est, hoc solū lucremur, possideamus animas nostras in eleemosynis, impertiamur pauperibus ex bonis nostris quæ hîc possidemus, ut ditemur illis quæ illic sunt: da partem & animæ, ac non carni solum: da partem & Deo, ac nō solum mundo. Aufer aliquid à carne, id est sanctifica spiritui: rap
pe ali

pe aliquid de igne, & longè res
moue à flamma depascente: ras
pe à tyranno, & concrede Do
mino. Da partem septenario ui
tæ huius, sed & octonario uitæ
quæ nos post hanc excipiet: da
parum illi, à quo plura habes:
da omnia ei, qui tibi omnia gra
tificatur. Nazianzenus. Ille ob
maximam misericordiã suam sus
per omnia dedit legem, prophe
tas, & ante illos legem natura
lem, rerum agendarum citra Scri
pturam indagatricẽ: redarguit,
instruxit, demum seipsum pro
mundi uita redemptionem de
dit, Apostolos donauit, Euan
gelistas, pastores, doctores, sena
tiones, miracula, regressionem
ad uitam, mortis dissolutionem,
tro,

tropheū ex deuicta. Testamen-
 tum, unum in umbra, aliud uer-
 ro in ueritate, spiritus sancti di-
 uisiones, nouę salutis mysterium
 illud. Tu autem, si maiora etiam
 præstare potes, si & ea quibus
 anima beneficio afficitur: nam et
 his quoq; te Deus, si uolueris, di-
 tauit, neq; in ijs benefacere cesses
 indigenti, seu potius cum primis
 & maxime petēti te tribue, prius
 etiā q̃ petatur, tota die cōputan-
 do miserescē, & fœnera, strenuē
 que sortē cum usura & augmen-
 to exige debito, ac semper capis-
 tali ascribe, quo paulatim in te
 ipso pietatis augeas semina, sin-
 minus, saltem secundare, ac mi-
 nora, & quæ tuæ potestatis exis-
 tunt, præbe, opitulare, cibum
 porris

porrige, indumentum uel uile,
 pharmacum affer, uulnera collis
 ga, interroga pauperem aliquan
 tis per de calamitate sua, de tole
 rantia differe, confide, accede, nil
 tibi deterius propterea accidet,
 nequaquam eodem morbo cor
 ripieris. Nanzianzenus. Elees
 mosynis & fide purgantur pec
 cata. Misericordendo itaq; purge
 mur. Pulchra hac herba abster
 gamus animæ sordes, ut dealbe
 mur: hi quidem uelut lana, ali
 j autem tanquam nix, quisq; iux
 ta misericordiæ suæ modum. Na
 zianzenus. Si igitur mihi ob
 temperabitis serui Christi, & fra
 tres, ac cohæredes, dum adhuc
 tempus est, Christum uisitemus,
 Christum alamus, Christum ue
 stiamus,

ſciamus, Chriſtum colligamus,
Chriſtum honoremus, nō menſa ſolum, quemadmodum nonnulli facere ſolent, non unguentis, ſicut Maria, non ſepulchro ſolum inſtar Iosephi Arimathei, nec alijs funebribus, ut Nicodemus, qui ex dimidia parte Chriſtum diligebat: neq; auro, thure, & myrrha, ueluti præ iam enumeratis magi. Sed poſtquam omnium Dominus miſericordiam uult, & non ſacrificium, & ſuper multos agnos pingues cōmiſerationem, hanc illi per egenos & in terram hodie proiectos offeramus, ut quum hinc migrauerimus, in æterna nos tabernacula ſuſcipiāt, in ipſo Chriſto Domino noſtro, cui ſit glo-

M ria in

DICTORVM ECCLE-

ria in secula. Amen. Greg. Naz.

Vita Athanasii & mores des-
 finitio erant Episcopæ (seu Epis-
 scopatus) dogmata uerò rectæ
 opinionis norma. Idem: Athas-
 nasium nominare, uirtutem ips-
 sam est laudare. Idem recenset
 diui istius ieiunia, orationes, uigi-
 lias, psalmodias, &c. Martyr-
 rum oblector honoribus ac cer-
 tantium exulto sanguine. Idem:
 Rectè facta mihi domestica fas-
 cio. Idem ubiq; mentionem fa-
 cit chameunig, seu humicubatio-
 nis, &c. Licet ad dicendum sim
 paratus, longè tamen paratior
 sum dicentes audire. Nazianz.
 Ordo in Ecclesiis ita statuit, ut
 alij sint oues, alij uerò pastores,
 ita ut hi imperent, illi uerò obe-
 diant,

diant, sitq; hoc tanquam caput,
illud pedes, &c. Idem: Magnū
quid est docere, uerum discere,
periculo caret. Cur te ipsum fa-
cis pastorem, cum sis ouis? cur ca-
put esse cōtendis, cū pes existas?

Hæresis immitis flamma, à par-
ua suscitata scintilla, per magnā
orbis partē cucurrit, &c. Idem
de malis, quæ ex hæresi eueniūt:
Sacrosancta contaminatis pedibus
conculcata, Altaria figuris
& cantibus. Et ut audio (quæ
hoc audax lingua profert) saltas-
tiones super illis, & Ecclesiæ res-
sonantias crepitaculis uiolatas,
linguas blasphemias super sacris
thronis concionantes, mysteria
in comœdias conuersa, plimor-
dias tacentes, & pro illis ululas

M ij tus ex

tus excitatos, sanguinis riuos, lachrymarū fontes, sacerdotes ductos, monachos dilaceratos, ei c. Nazianz. Idem mox describit antitheses hæretici & catholici doctoris, declarant hæc tempora, omnia conuenire. Post hæc ita scribit: Habeant illi ædes, nos eum, qui in ædibus est: habeant templa, nos Deum, utq; templum uiuum fiamus Dei uiui, sacrificia animata, holocausta rationabilia, uictimæ perfectæ Dei propter Trinitatis adorationem: habeant illi populos, nos angelos: illi audaciā, nos fidem: illi minas, nos preces: illi uerbera, nos tolerantiam: illi aurum & argentum, nos uerbum purum, Nazianz. Inuidia Apostolus postulat

postatam tyrannum (sentit Iulianum) contra nos excitauit, cuius adhuc relictī sunt carbones, licet flammam euaserimus. Inuidia pulchrū Ecclesiæ corpus dissecuit, ac in diuersa & contraria studia diuisit. Inuidia nobis Hieroboam reduxit, seruum peccati, &c. Gregor. Nazianz. Bonum est nos existimare, non ob uerba solum & opera, sed & omnis temporis & horę ipsius minimæ ac breuissimæ momenta rationem nobis reddendam esse. Nazianz. Multa adhuc desunt, etiamsi multa patiamur, acetum, fel, corona spinea, sceptrū ex calamo, chlamys coccinea, crux, clauī, &c. Nazianz. Boni tibi erunt auxilia, ad ea quæ

M in desis

DICTORVM ECCLE

desideras consequenda, uigiliae,
 ieiunia, humi dormituri-
 tio, orationes, lachrymae, erumnae, indig-
 gentium opitulation, &c. Greg.
 Nazianz. Propter opera bo-
 na tibi haud applaude, nec im-
 moderatè attolaris, ne subleua-
 tus deprimaris, tantum assidue
 purgationem operare, &c.

Mox: Et eam quam gratis con-
 secutus es remissionē (loquitur
 ad recens baptizatos) per dili-
 gentiam cōserua. Idem Theo-
 logus: Lauacrum eorū qui pec-
 cauerunt, non qui peccant, remis-
 sionem cōtinet. Statio, in quam
 post baptisma, ante magnum al-
 tare constitueris, uenturae glo-
 riæ est præludiū. Psalmodia, cum
 qua suscipieris, laudis uēturæ est

antea

anteambulatrix. Lāpades, quas
 accendis, uenturæ est illumina-
 tionis mysterium, cum qua ob-
 uiamus spōso, splendidæ & uir-
 ginales animæ, splendidis lampa-
 dibus fidei, nec propter socors-
 diam dormientes, ne nos, quem
 præstolabamur, inopinatè a des-
 se lateat, neq; absq; cōmeatu &
 oleo, & bonis operibus egētes,
 ne à sponsi cōsortio excidamus,
 &c. Gregor. Naz. Facilius est
 prosperitatem elabentem per di-
 ligentiam reuocare, quàm præ-
 sentem conseruare. Nazianz.
 De sacratiss. eucharistia idem ad-
 uersus Iulianum sic ait: Incruenti
 sacrificij oblatione manus cōma-
 culat, per quod nos Christo uni-
 mur, necnon passionis ac diuinis

M iij tatis

tatis eius participes reddimur,
 Nazianz. Tempus est regene-
 rationis, renascamur supernè: tē-
 pus reformationis, primū Adā
 resumamus; nō quod sumus per-
 maneamus, sed quod eramus fia-
 mus. Nazianz. Turpe est sene-
 scere ætatem, nec tamen senesce-
 re lasciuiam, sed te ob purgatio-
 nis cunctationem, aut talia pati,
 aut ita uideri. Quod si tibi infans
 est, nō surripiat malicia tempus;
 ex pueritia sanctificetur, ex un-
 guibus spiritui consecratur. Na-
 zianz. Idem loquēs de sanctis
 Christianis: Quorum angelicæ
 sunt Psalmodiæ, & perpetua est
 statio nocturna, mensq; excessu
 ad Deum erepta, quorum fletus
 diluuium peccati est, ac mundi
 purgas

purgatio, quorum manuū exten-
sio flammam extinguit, feras des-
mulcet, enses hebetat, acies incli-
nat. Nazianz. Sanctis magni
repositi sunt honores & panegy-
res, à quibus dēmones expellun-
tur, infirmiꝑ sanantur, quorum
sunt apparitiōes et liberationes,
quorum etiā corpora solum, si-
ue tacta, siue uenerata, eadē pos-
sunt, quæ & sanctę animæ, quor-
um sanguinis aspersiones solū
et minuta passionis symbola eas-
dem faciūt quæ & corpora. Hęc
tu (Iuliane) haud ueneraris, sed
dedecore afficis, qui Herculis py-
ram, et Pelopis carnificinam ad-
miraris, &c. imò hodie Nazian-
zene plures eiusmodi reperias,
qui fabulis poëticiis, quàm scri-

M v ptis

ptis Theologicis fidē adhibeant
 & animum. Christiani honesti-
 ssimos mores, decentissimasq;
 suas obseruant leges, quas nemo
 alius, qui nos sequi cupit, imitari
 potest. Nazianz. Idem Naz.
 describit uoces lapsorum Chris-
 tianorū, adeoq; Iuliani arte des-
 ceptorum: Quumq; id esse Chri-
 stum abnegare docuisset, confes-
 sionē symposio tanquam insani
 ac attoniti exilierunt, zeloq; &
 ira excandescētes, ac per forum
 discurrentes, clamabant ac dice-
 bant: Christiani, Christiani ani-
 mo sumus, audiat omnis homo,
 & prę omnibus Deus, cui & ui-
 uimus, et morituri sumus, nequa-
 quam tibi mentiti sumus, Chris-
 ste saluator, haud tuam beatam
 abne-

abnegauimus cōfessionem: nam
 si manus etiam in re aliqua erra-
 uit, animus tamen neutiquā con-
 fenſit. Imperator nobis impos-
 ſuit, cuius auro ſumus uulnerati,
 emendabimus, impietatem ſan-
 guine expurgabimus, &c. His
 clamoribus quum Imperator lu-
 lianus grauiter indignatus fuiſ-
 ſet, ab aperta tamen cæde abſti-
 nuit, ne martyres faceret, qui iā,
 quantum in ipsis eſſet, martyres
 erant: exilio tamen eos damna-
 uit, &c. Idem Grego. Nazian-
 zenus, dimiſſione impetrata, &
 iam diſceſſurus ſic ualedicit, cui
 præerat Eccleſiæ: Vale mihi o
 cathedra, ſublimitas inuidiæ &
 periculo obnoxia, Archpresby-
 terorum conſeſſus, ac ſacerdotū,
 ueneſ

DICTORVM ECCLE

ueneratione & tempore hono-
randus, quātum aliud quod cir-
ca sacrā mensam Deo ministrat,
ac Deo approximāti appropin-
quat. Valete Nazaræorum cho-
ri, Psalmorum cantus resonan-
tes, totius noctis stationes, uirgi-
num purgitas, mulierum decor,
uiduarum & orphanorum tur-
ba, pauperum oculi ad Deum et
nos respicientes. Valete domus
hospitales, & Christi amatores,
ac meæ imbecillitatis suscepto-
res. Valete meorum sermonum
amatores, & cursores, & concur-
sores, necnō calumniatores, ma-
nifesti & occulti. Valete cancelli
ipsi, qui ob sermonum meorum
auditum uehementer urgebami-
ni. Valete Imperator & Impera-
trix,

trix, & quicquid in regia ministrat & domesticū est, num Imperatori fidum ignoro, Deo autem ut plurimum infidum, manibus plaudite, iubilate: Rhetorem uestrum in altū tollite, mala uobis lingua moueatur, & loquela: nunquid aliquando tacebitis? Pugnabitis enim per manus etiam nigri: nam quod imminet tacebitur. Vale o ciuitas magna & Christi amatrix: testimonium enim præbebo ueritati, etiam si æmulatio nequaquam sit secundum cognitionem, meliores nos fecit separatio. Accedite ad ueritatem, immutamini uel tarde: honorate Deum plus quàm estis consueti, si quidem
 ement

DICTIONVM ECCLESIAE

emendatio nequaquam turpitu-
 dinem habet, sed mali conserua-
 tio perditionem. Vale ortus &
 occasus, pro quibus & cum qui-
 bus pugnauimus, testes estis, q̃
 pacē uobis reddidi, etiam si pau-
 ci meam imitabūtur cessionem:
 haud enim Deum amittunt, qui
 throno cedūt, sed supernam ha-
 bebunt cathedram, quæ subli-
 mior est & securior. Super om-
 nia uerò, & prae omnibus clama-
 bo, ualete angeli huius Ecclesiae,
 ac mei aduētus & discessus prae-
 fectioni, si saltem in manu Dei no-
 stra sunt. Vale mihi o Trinitas,
 meditatio mea et ornamentum,
 hisq̃ salua maneat, pariter et eos
 salua, populum hunc meū: meus
 enim

enim etiam si frustra dispēsamus:
 mihiq; semper exaltata & aucta
 nuntieris, tam uerbo, quā pos
 litia. Filioli seruate mihi deposi
 tum, memores estote lapidatio
 nis. Gratia Domini nostri Iesu
 Christi sit cum omnibus uobis.

Hucusq; D. Gregor. Na
 zianzenus. Reliquo
 rum S. Patrum
 chorus
 alium libellum
 nancisce
 tur.

F I N I S.

